INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Publikace byla vytvořena v rámci projektu „Kompetence v praxi", č. reg. CZ.01.07/1.2.37/01.0007.
Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Na základě dlouholetých zkušeností našich pedagogických pracovníků při práci s dětmi se zdravotním postižením byly napsány tyto příručky, jejichž cílem je nabídnout inspiraci, náměty a netradiční možnosti práce, které se nám v naší praxi osvědčily.

Vítejte v Mateřské škole a Speciálně pedagogickém centru Jihlava a vstupte mezi nás!

Dovolte mi, abych Vás pozvala na prohlídku Mateřské školy a Speciálně pedagogického centra Jihlava, Demlova 28. Seznámíte se s celým objektem a prohlédnete si specializovaná pracoviště a okolí školy.

Naše zařízení poskytuje dětem odbornou pomoc tam, kde lze jejich handicap cvičením a správným vedením zmírnit nebo odstranit. Je dokladem toho, jak jde celkový rozvoj kupředu, a jak se názory společnosti na zdravotně postižené občany mění k lepšímu.

V Mateřské škole a Speciálně pedagogickém centru Jihlava, Demlova 28 pracuji od roku 1991. Během této doby se u nás kvalitativně i kvantitativně zlepšila péče o děti se zdravotním postižením. Zvýšila se informovanost rodin se zdravotně postiženými dětmi. Nastal nebývalý pokrok ve vývoji kompenzačních pomůcek. Jejich sortiment se rozšířil hlavně v oblasti informačních technologií. Propracované integrační programy mohou lépe handicapované dítě začlenit do škol a společnosti. Včasná depistáž napomáhá vyšší efektivitě v nápravném cvičení. Asistenční služba pedagogická i osobní je velkou podporou pro dítě i rodiče.

Kladný přístup zřizovatele, který nám umožňuje mnohé programy realizovat, společně se skutečností, že výchovně vzdělávací proces je u dětí zajištěn kvalifikovanými učiteli a specialisty, činí projekt velmi přínosným.

Něco málo o číslech:

	1995	2012
Počet tříd	7	15
Počet dětí v MŠ	120	280
Počet dětí v SPC	240	1 400
Počet pedagogů	16	36
Počet asistentů pedagoga	0	4

Kde nás najdete?

Statutární město Jihlava je zřizovatelem Mateřské školy a Speciálně pedagogického centra Jihlava, Demlova 28.

Již dlouhá léta zde poskytujeme kvalitní zázemí dětem, žákům, ale také studentům se zdravotním postižením. Pomoc u nás najdou i jejich rodiče, pedagogové a široká veřejnost. Propracovali jsme funkční systém pomoci v oblasti speciálně pedagogické, psychologické, ale i sociální. V Mateřské škole a Speciálně pedagogickém centru Jihlava umožňujeme klientům z celého kraje Vysočina prožívat smysluplný rozvoj.

Pojďte se podívat do mateřské školy:

Jedná se o předškolní vzdělávací zařízení, kde se společně setkávají děti duševně, tělesně a smyslově zdravé a děti s mentálním, tělesným, řečovým, sluchovým, zrakovým postižením, děti s poruchami autistického spektra a děti s více vadami.

Programy v mateřské škole klíčovou dírkou:

Výchovně vzdělávací činnosti podle Školního vzdělávacího programu „Podej mi ruku“, výuka na interaktivních tabulích, moderní přístupy ve vzdělávání dětí – arteterapie, dramaterapie, muzikoterapie, psychoterapie, ergoterapie (pracovní činnosti), rehabilitace hrou na sopránovou zobcovou flétnu, logopedická péče, trampolining (rozvojová cvičení na trampolíně), relaxační techniky ve snoezelenu (na vodním lůžku), zraková práce na interaktivní tabuli, hydroterapie (vodoléčba), speciální příprava na základní vzdělávání vedená psychologem, práce s keramickou hlínou, seznamování s cizím jazykem, činnosti na počítačích, pobyty dětí a rodičů v přírodě, jednodenní poznávací výlety, plavání pro předškoláky, karnevalové dny, barevné vzdělávací dny, rozloučení se školáky, netradiční výtvarné techniky v rámci volnočasových aktivit za účasti dětí a rodičů, velkoplošné promítání pohádek a příběhů ve třídách, hudebně taneční aktivity.

Vpravo, vlevo mateřskou školou:

Počítače a interaktivní tabule ve třídách, keramická pec, relaxační boxy, vodní lůžko, vertikální lezecké stěny, speciální houpačky, prolézačky, zahradní hrací kouty, zahradní pohádkový hrad, víceúčelové a dopravní hřiště, temná komora pro zrakovou stimulaci, pracovna s trampolínou, vířivá vana s barevnými efekty, speciální počítačové programy.

Pojďte se podívat do speciálně pedagogického centra:

Vhodnost integrace a integrační podmínky jsou posuzovány právě odborníky speciálně pedagogického centra, kteří vydávají rozhodnutí o integraci, zajišťují kompenzační pomůc-

ky, posuzují vhodnost asistenta pedagoga a pomáhají pedagogům při tvorbě individuálních vzdělávacích plánů. Uplatňují nové didaktické metody a techniky při každodenní přímé práci. Jejich spoluúčast je nezbytně nutná po celou dobu docházky klientů do škol všech stupňů, až po jejich profesní zařazení a začlenění do společnosti.

Tým je vysokoškolsky připraven v oblasti speciální pedagogiky a psychologie a poskytuje péči dětem, žákům a studentům se zdravotním postižením na základě jednotlivých specializací. Jedná se o tyflopedy (zrakové postižení), somatopeda (tělesné postižení), logopedy (řečové postižení), surdopeda (sluchové postižení), psychopeda (mentální postižení), odborníka na problematiku poruch autistického spektra, herního terapeuta, sociálního pracovníka a psychology. Všichni si zvyšují kvalifikaci dalším studiem v rámci celoživotního vzdělávání, pobytem na stážích a ve specializačních kurzech. Také tím získávají nové aktuální poznatky, které vědecký pokrok v současné době umožňuje.

Cvičíme, mluvíme, tvoříme, pracujeme, hrajeme si a učíme se ve speciálně pedagogickém centru – programy:

Trampolining, individuální logopedická péče, bazální stimulace (podpora lidského vnímání), Portage projekt (nácvik po krocích), stimulace ve snoezelenu, alternativní a augmentativní formy komunikace (náhradní a podporující formy komunikace), strukturované učení (program pro klienty s poruchami autistického spektra), ovlivňování chování u klientů, prostorová orientace a samostatný pohyb u lidí se zrakovým postižením, výuka Braillova písma, zraková stimulace pomocí projekční techniky, rozvoj psychomotoriky, spolupráce s rodinou, seznámení se základy práce na interaktivní tabuli u dětí a žáků se zdravotním postižením, arteterapie, muzikoterapie, dramaterapie, hydroterapie, náprava specifických poruch učení, prvky rehabilitace.

Stavíme, vymýšlíme, budujeme a realizujeme – nové projekty:

V roce 2006 jsem začala intenzivně zjišťovat finanční možnosti pro vytvoření vhodnějších pracovních podmínek pro zdravotně postižené děti, jejich rodiče a pedagogy. Do této doby naše zařízení každoročně systematicky spolupracovalo se sponzory, kteří se finančně podíleli na pořízení kompenzačních pomůcek pro děti se zdravotním postižením. Nyní se nabízela možnost čerpání prostředků ze strukturálních fondů EU. Výsledek je jednoznačně velkým přínosem pro celé naše zařízení a posunul ho kvalitativně na celoevropskou úroveň.

Naše zařízení je v kraji Vysočina často první oporou pro mnohé rodiče dětí se zdravotním postižením a také pro školy, které se snaží zajistit těmto dětem integrační podmínky. Na základě naší odborné péče dítě pokračuje v socializačním procesu. Počátek je tedy v nastartování sociální integrace, která by měla mít vrchol při výběru profesní orientace a začlenění jedince do společnosti. Dlouholetá zkušenost nám ukázala, jak velmi důležitá je depistáž, nabídka speciálně pedagogické i psychologické péče a také podmínky, ve kterých je tato péče klientům poskytována.

V Mateřské škole a Speciálně pedagogickém centru Jihlava realizujeme čtyři projekty, které úzce navazují na rozvojové strategie v oblasti vzdělávání města Jihlavy, kraje Vysočina a jsou v souladu se záměry státu. Plně podporují integrační snahy, zaměřují se na rozšíření didaktických metod, na podpůrné informační, poradenské, diagnostické služby a kariérové poradenství. Mají za cíl minimalizovat či vyloučit existenci často umělých překážek.

Rok 2007
Projekt – „SPC Jihlava – Integrace pro všechny“

Strukturální fondy EU
Společný regionální operační program
Priorita 3 – Rozvoj lidských zdrojů v regionech
Opatření 3.1 – Infrastruktura pro rozvoj lidských zdrojů v regionech

Využití strukturálních fondů bylo pro naše zařízení výzvou. Zapojili jsme se do investičního projektu a vybudovali jsme v Jihlavě speciálně pedagogické centrum. Jednalo se o výstavbu poradenského pracoviště, které zajišťuje komplexní péči klientům s jakýmkoliv postižením a pokrývá všechny okresy kraje Vysočina. Výrazný je vliv projektu na prostorové podmínky, kvalitu a rozsah poskytovaných služeb. Pracovny odborníků jsou vysoce funkční, variabilní a architektonicky řešeny tak, aby vyhovovaly potřebám jednotlivých klientů. Poskytované služby jsou přesně koordinované a splňují nejpřísnější kritéria. V rámci projektu vzniklo i pracovní místo a klientům je nabízeno také sociální poradenství.

Rok 2009
Projekt – „SPC Jihlava – Evropské trendy ve vzdělávání“

Sledování nových trendů ve vzdělávání je hlavním záměrem vedení školy, ale také všech pracovníků. Nejde však pouze o jejich mapování, ale hlavně o hledání cest, jak je co nejdříve dostat do praxe.

Novou možností byla výzva Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, operačního programu „Vzdělávání pro konkurenceschopnost“ a vytvoření projektu, který měl velmi zajíma-

vé zaměření. Spolufinancování zajistil Evropský sociální fond a státní rozpočet České republiky. Hlavním cílem bylo zapojení dětí a žáků se zdravotním postižením do počátečního vzdělávání, dále pomoc rodičům těchto dětí a v neposlední řadě také pomoc pedagogům, kteří se o tyto děti nebo žáky starají. Projekt byl tříletý a během celého období v Mateřské škole a Speciálně pedagogickém centru Jihlava probíhaly rovněž pracovní dílny – arteterapie. Jednalo se o velmi zajímavou aktivitu, která byla zaměřena na možnosti práce s keramickou hlínou. Dílny vedl zkušený profesionál a byly určeny nejen dětem a žákům se zdravotním postižením, ale opět i rodičům nebo pedagogům. Během celého období byly připraveny i další speciální školení a kurzy. Témata se vždy týkala jednotlivých terapií pro různé druhy postižení.

V rámci projektu odborníci speciálně pedagogického centra vypracovali pro jednotlivé druhy postižení také metodické příručky. Přínosem je hlavně propojení teorie a praxe. Praktické ukázky vzdělávacích postupů jsou rodiči i pedagogy velmi žádané a výsledkem by měla být všeobecná informovanost a zejména podpora počátečního vzdělávání.

A kterých oborů se příručky distribuované do škol a rodin týkaly? Jednalo se o logopedii, poruchy autistického spektra, zrakovou terapii, trampoterapii, herní terapii a počáteční vzdělávání dětí a žáků se zdravotním postižením.

Komu projekt pomáhá?

Dětem z mateřských škol se zdravotním postižením.

Žákům základních a středních škol se zdravotním postižením.

Pedagogům škol a školských zařízení, na všech stupních vzdělávání.

Rodičům dětí a žáků se zdravotním postižením.

Proč právě tento projekt?

Hlavním přínosem byl jeho přímý vliv na počáteční vzdělávání dětí a žáků se zdravotním postižením, na kvalitu a rozsah poskytovaných služeb, docházelo k rozšíření netradičních terapeutických postupů a pomůcek. Skvělé bylo využití metodických materiálů a výhodou bylo také to, že rodiče i pedagogové měli speciálně pedagogickou podporu a nové informace.

Klíčové aktivity tohoto projektu: Rozšíření metody hydroterapie a kolorterapie

Hydroterapie je zde stěžejní metodou a je doplněna o terapii biolampou, chromoterapií (stimulaci barevným světlem), rehabilitačním cvičením na míči, polohováním, míčkováním, masážemi a léčebně zdravotním cvičením.

Rozšíření metody trampoterapie

Trampolínu lze využívat u dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením při různých výchovně vzdělávacích činnostech, při výcviku specifických dovedností, dále při relaxaci a rehabilitaci.

Inovace metody zraková terapie s využitím ICT (informační technologie)

V této aktivitě pedagog provádí u dětí a žáků se zrakovou vadou stimulační cvičení na interaktivní tabuli, kde aplikuje speciální pracovní listy.

Inovace logopedie s využitím ICT

Jedná se o využívání speciálních pracovních listů na interaktivní tabuli u dětí a žáků s řečovým postižením. Podporuje se celkový rozvoj řeči. Tato metoda je plně bezbariérová, umožňuje dítěti okamžitě zasáhnout do „pracovního listu", stejně tak může reagovat i pedagog.

Rozšíření využívání ICT a nabídky alternativních prvků v oblasti ICT

V rámci této aktivity byly nabízeny dětem s tělesným postižením alternativní klávesnice, speciální monitory, adaptéry, komunikační tabulky, ovládací panely světelné a dotekové. Hlavním cílem byl „počítač na míru".

Rozšíření přípravy na počáteční (základní) vzdělávání dětí se zdravotním postižením

Při výchovně vzdělávací činnosti jsou u dětí s jakýmkoliv postižením využívány alternativní přístupy – arteterapie, muzikoterapie, dramaterapie, ergoterapie, speciální předškolní příprava na vstup do základní školy a nácvik sociálních dovedností.

Rok 2012

V tomto roce se nám podařilo podat dva projekty v operačním programu „Vzdělávání pro konkurenceschopnost". Spolufinancování zajistil Evropský sociální fond a státní rozpočet České republiky. Hlavním cílem, stejně jako v naší vizi zařízení, je zapojení dětí a žáků se zdravotním postižením do počátečního vzdělávání, dále pomoc rodičům těchto dětí a v neposlední řadě také pomoc pedagogům, kteří se o tyto děti nebo žáky starají.

Projekt jednoletý nese název: Evropské trendy ve vzdělávání II

Projekt jsem napsala a úspěšně podala se zástupkyní školy a vedoucí pracovnicí Speciálně pedagogického centra v Jihlavě Mgr. Janou Rittichovou a je zaměřen na:

1. Trampolining s kompenzační pomůckou

2. Pohybovou a reflexní terapii

3. Snozelen a multismyslovou stimulaci

4. Ergoterapii a arteterapeutickou dílnu

5. Logopedii a grafomotoriku na interaktivní tabuli

Komu projekt pomáhá?

- Dětem z mateřských škol se zdravotním postižením.
- Žákům základních a středních škol se zdravotním postižením.
- Pedagogům škol a školských zařízení, na všech stupních vzdělávání.
- Rodičům dětí a žáků se zdravotním postižením.

Projekt dvouletý na období 2012–2014 nese název Kompetence v praxi.

Tento projekt jsem sepsala a podala s BcA. Marií Hlávkovou, koordinátorkou ŠVP v našem zařízení.

Celý projekt je zaměřen na zvýšení kompetencí pedagogů, rodičů i dětí se zdravotním postižením.

1. Metodická DVD.

V rámci klíčové aktivity vzniknou tři metodická DVD, která povedou pedagogy v práci se zdravotně postiženými dětmi. DVD budou zaměřena na muzikoterapii a trampolining.

2. Metodické příručky.

Vznikne deset metodických příruček, zaměřených na logopedii, pohybové aktivity, výtvarné techniky, surdopedii, reflexní techniky, rodinnou terapii, zrakovou práci.

3. Pracovní dílny.

Dílny pro pedagogy, rodiče a děti zaměřené na skupinovou práci a výcvik v oblastech snoezelen, grafomotorika, úprava pomůcek pro zdravotně postižené děti, logopedie, předškolní příprava, dramaterapie, ucelená rehabilitace.

4. Psychologická intervence.

Jedná se o rodinnou terapii dětí s těžkým zdravotním postižením a nácvik prosociálního chování

Komu projekt pomáhá?

- Dětem z mateřských škol se zdravotním postižením.
- Žákům základních a středních škol se zdravotním postižením.
- Pedagogům škol a školských zařízení, na všech stupních vzdělávání.
- Rodičům dětí a žáků se zdravotním postižením.

Na projektech se aktivně podílí ekonomky školy, účetní a koordinátorka projektu.

Tyto dva projekty, které v současné době probíhají, jsou velkou podporou pro děti, pedagogy a rodiče. To, jak byly všemi spolupracovníky přijaty, jak aktivně do něho vnesli svoje znalosti i praxí ověřené zkušenosti, a jakou obrovskou pomocí jsou pro děti se zdravotním postižením, je pro mě tou nejlepší odměnou.

Díky projektu si mnozí pedagogové mohou doplňovat odborné znalosti v oblasti alternativních terapií. Proběhla školení, pracovní dílny pro pedagogy z kraje Vysočina, které vedli odborníci z oboru speciální pedagogiky. Samotné vzdělání však nepostačuje, a proto jsem ráda, že kolektiv, který se mnou spolupracuje má i něco navíc, co práci dělá posláním. Mám na mysli morální hodnoty, nezměrnou trpělivost, citlivý a lidský přístup, zkrátka to, co má obzvláště u zdravotně postižených dětí důležité místo.

Na Vaši návštěvu se těší

PhDr. Ljubica Váchová Nováková
ředitelka školy

LOGOPEDICKÝ DENÍK

a jeho využití v intervenci

Mgr. Martina Křivková

Obsah

1. Úvod 3
2. Význam logopedického deníku 4
3. Účel pracovních listů 5
4. Osnova logopedického deníku 7
5. Metodické postupy 8
Seznam literatury 16
Baterie pracovních listů 1-73

1. ÚVOD

Tato metodická příručka poskytuje náměty pro vytváření logopedického deníku. Je určena dětem, pedagogům, logopedickým asistentkám a rodičům. Jako logopedka jsem mnoho let pracovala v mateřské škole se speciálními třídami. Nyní poskytuji péči dětem i žákům s narušenou komunikační schopností ve speciálně pedagogickém centru. Provádím depistáž, diagnostiku, logopedickou intervenci a ve školách zajišťuji individuální nebo skupinovou integraci. Věnuji se také dětem s mentálním postižením, dále dětem s dětskou mozkovou obrnou, s poruchami autistického spektra a dětem s více vadami. Každé vyžaduje odlišný přístup, speciální postupy a pomůcky. Využívám logopedické deníky a u některých dětí zapojuji také alternativní formu komunikace.

V současné době se často setkávám s předškolními dětmi, které mají velké potíže v komunikaci. Popisují obrázek jednoslovnou či dvojslovnou větou, mluví dysgramaticky, mají chudou slovní zásobu, používají nesprávný slovosled, vyskytují se u nich problémy s tvořením předložkových vazeb a používáním zvratných zájmen. Potíže zasahují do všech jazykových rovin. V této příručce se tedy zaměřuji právě na pomoc pedagogům a rodičům v oblasti rozvoje řeči u takového dítěte.

Z výše uvedeného vyplývá to, že je nutné se zabývat všemi jazykovými rovinami a nepreferovat pouze zvukovou stránku řeči. Důležitá je i obsahová, gramatická a také pragmatická jazyková rovina, protože jednotlivé roviny se vzájemně prolínají. Zásadní je i včasnost logopedické intervence. Vždyť pokud bude dítěti poskytnuta speciální péče včas, bude vhodně motivováno, pedagog a logoped budou postupovat v souladu a motivováni budou i rodiče, je položen základ k budoucímu úspěchu.

2. VÝZNAM LOGOPEDICKÉHO DENÍKU

Otázka: Proč vytvářet logopedický deník?

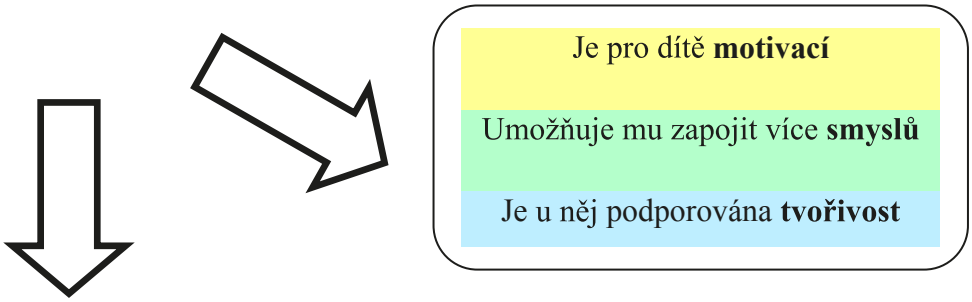

Metodické postupy a pracovní listy jsou dítěti předkládány logopedem (**individuálně**), respektují jeho **vývojovou** úroveň a náročnost je postupně zvyšována
Jsou respektovány **potřeby** dítěte
Je to **základní pomůcka** pro pravidelnou logopedickou intervenci
Usnadňuje **spolupráci** a komunikaci mezi logopedem, školou a rodinou

Otázka: Jaký je hlavní význam logopedického deníku?

Podstatné je, že se respektuje dosažená komunikační úroveň dítěte, nedochází u něj k zahlcování větším množstvím informací a k následnému přetěžování. V logopedickém deníku jsou uplatňovány zásady pro rozvoj řeči, dále zásada vývojovosti, názornosti a multisenzoriálního přístupu. Umožňuje poskytování správného mluvního vzoru a využívání vhodného obrazového materiálu.

Je dbáno na to, aby se u dítěte preferovala obsahová stránka řeči. Nutná je podpora aktivního mluvního projevu a mělo by docházet ke slovnímu komentování veškerých činností. Jsou voleny hry pro rozvoj aktivní i pasivní slovní zásoby a vychází se z již existující pasivní slovní zásoby dítěte, která je u něj rozšiřována. Důležité je, že se naplňuje zásada sociálního aspektu roviny, jsou vytvářeny modelové situace a dítě je vedeno k tomu, aby dokázalo v životě aplikovat to, co si osvojilo. (Hlinková, 1997)

3. ÚČEL PRACOVNÍCH LISTŮ

Otázka: Jaký je hlavní smysl pracovních listů v logopedickém deníku?

Jedná se o metodický materiál pro individuální i skupinovou intervenci, který je orientován na celkový rozvoj řeči. V jednotlivých pracovních listech jsou zakomponovány základní prostředky reedukace řeči (mluvní vzor, hra, obrázky, říkadla, příběhy a kresba), zvuky zvířat, strojů, jednoslabičná, dvojslabičná a trojslabičná slova.

Další pracovní listy jsou pro rozvoj slovních druhů (podstatná jména, slovesa, přídavná jména, předložky, příslovce, číslovky, zájmena). Přehledné jsou pracovní listy pro spojování slov stejného typu do dvojic, do trojic a pro kombinaci slovních druhů při stavbě věty. Umožňují jednoslovnou větu s modulací, gestem, dále dvojslovnou větu a její následné rozvíjení. Pracovní listy také usnadňují obměnu základní modelové věty.

Do logopedického deníku je možné postupně zařadit i pracovní listy, které jsou vhodné pro vytváření samostatných vět k obrázku, jejich spojování (popis), sestavení obrázků za sebou, užívání nacvičených vět ve vyprávění. Podle pracovních listů klademe otázky tak, abychom vyloučili odpověď ano – ne a dítě mohlo provádět obměny modelových vět. V logopedickém deníku jsou i pracovní listy na rozvoj zvukové stránky jazyka, takže sekundárně rozvíjíme i výslovnost. (Hlinková, 1997)

Baterie pracovních listů pro rozvoj v jednotlivých jazykových rovinách

Obsahem baterie jsou pracovní listy pro dechová, fonační a artikulační cvičení, dále pracovní listy na budování jednoslabičných, dvojslabičných, víceslabičných slov a na rozvoj slovní zásoby dle tematických okruhů. Součástí deníku jsou i pracovní listy na tvorbu jednoslovných, dvojslovných a trojslovných vět, používání různých slovních druhů, odstraňování dysgramatismů a další cvičení.

Baterie motivačních prvků a různé varianty využití pracovních listů

V rámci logopedické intervence logoped vždy seznámí rodiče s pracovními listy a předvede jim správný postup. Každý pracovní list má také popis, jak s ním pracovat (metodický postup), jaký je jeho cíl, obsah, jakou použít motivaci a zpětnou vazbu.

Aplikace pracovních listů na interaktivní tabuli a na počítači

Jednotlivé pracovní listy je možné ve školách využívat na interaktivní tabuli a také na počítači. Aplikace těchto pomůcek je vhodná pro individuální i skupinovou logopedickou intervenci. Děti mohou být aktivními partnery a současně je terapie atraktivnější a zábavnější.

Cílové skupiny

V kruhovém modelu jsou představeny cílové skupiny, které se podílejí na tvorbě a využití logopedického deníku. Je zde naznačena úzká spolupráce mezi jednotlivými účastníky logopedické intervence.

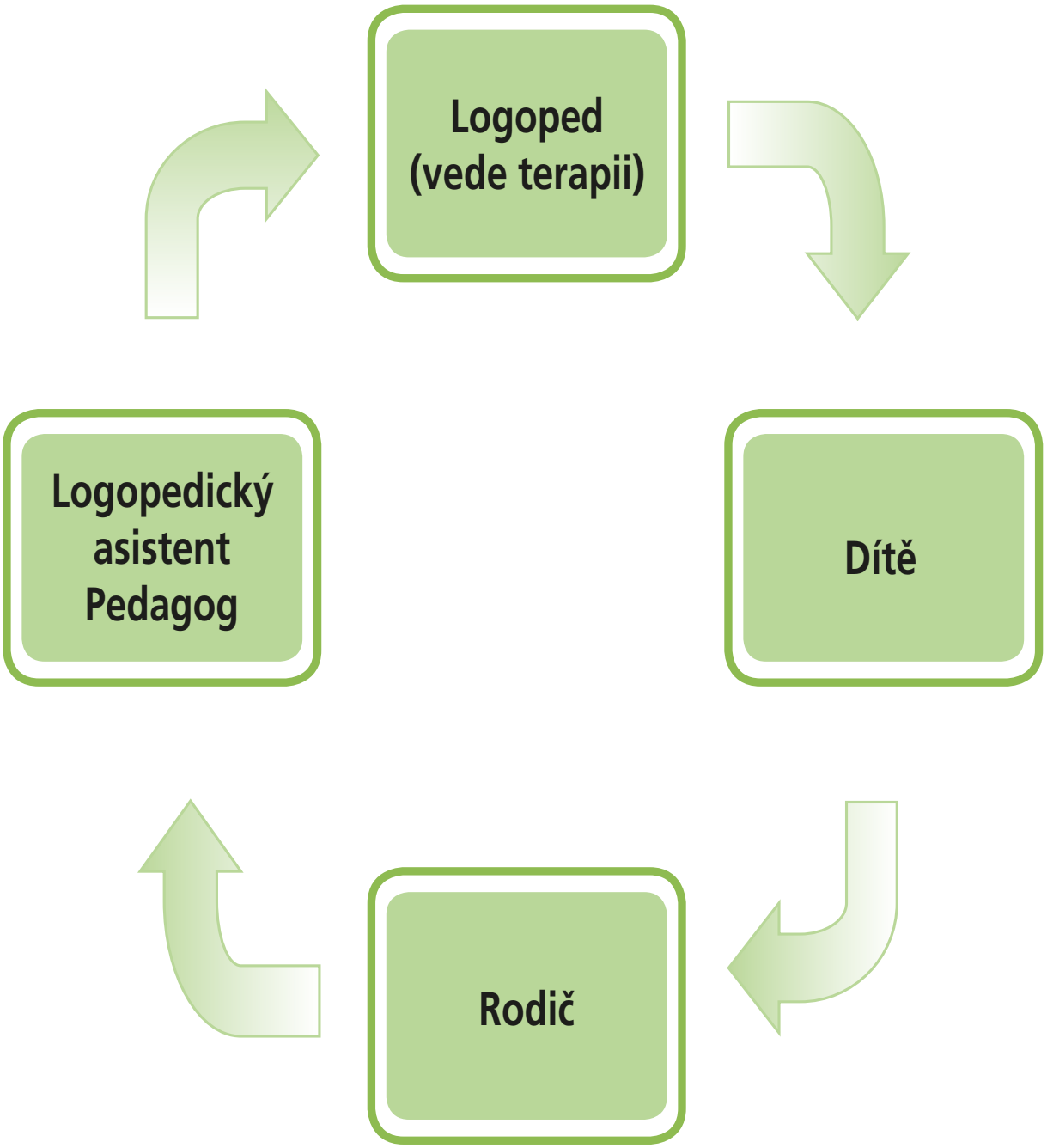

4. OSNOVA LOGOPEDICKÉHO DENÍKU

Jedná se o vhodný model pro dítě, kde se zaměřujeme na celkový rozvoj řeči. Jednotlivé oblasti jsou voleny logopedem, na základě potřeb konkrétního dítěte. To znamená, že některé mohou být vynechány nebo jiné mohou být doplněny.

Pracovní listy

Dechová cvičení (č. 1)

Fonační cvičení

Artikulační cvičení (č. 1)

Pracovní listy

Jednoslabičná slova (č. 2,3,4,5, 6,7,8,9,10,11,12,13)

Dvojslabičná slova (č. 14,15,16,17,18,19,20,21,22,23)

Trojslabičná slova (č. 24,25)

Pracovní listy

Jednoslovné věty (č. 26,27)

Dvojslovné věty (č. 28,29,30,31)

Trojslovné věty (č. 32,33,34,35,36,37,38)

Pracovní listy

Tematické okruhy pro rozvoj slovní zásoby

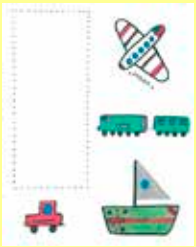

Pracovní listy

Rody (č. 39,40,41)

Slovní druhy (č. 42,43,44,45)

Zvratná zájmena (č. 46,47,48,49)

Přirovnání (č. 50,51)

Homonyma (č. 52,53,54,55,56,57,58,59,60,61,62,63,64,65)

Rýmování (č. 66,67)

Časové vztahy (č. 68,69,70,71,72,73)

Pracovní listy

Vyvozování správné výslovnosti (jednotlivé hlásky)

5. METODICKÉ POSTUPY

Nejedná se o ucelenou metodickou řadu, ale o ukázky pracovních listů se zaměřením na celkový rozvoj řeči, které je možné doplňovat a rozšiřovat. U konkrétního dítěte zajišťuje aplikaci správného postupu logoped. Popis aktuálního pracovního listu je vhodné do logopedického deníku také vkládat, aby byl zajištěn jednotný postup všemi zainteresovanými.

Pracovní list č. 1

Cíl: Rozvoj motoriky mluvidel

Obsah: Hra s jazykem

Metodický postup:
„Houpačka" - dítě otevře ústa, vypláznutým jazykem pohybuje v koutcích vpravo a vlevo
„Trampolína" - dítě široce otevře ústa, špičku vypláznutého jazyka ohýbá nahoru a dolů
1/ Cvičení je prováděno před zrcadlem (velké nebo malé, které si dítě drží před obličejem)
2/ Důležitá není rychlost, ale přesnost pohybu
3/ Po splnění úkolu si dítě vybarví motivační „kolečko"
4/ Po vybarvení všech „koleček" dostane odměnu (obrázek)

Cíl: Dechová cvičení

Obsah: Nádech, výdech, usměrňování výdechového proudu

Metodický postup:
„Nádech" - dítě vdechne nenásilně nosem, bez zvedání ramen, nadechuje se do bříška, cvičíme vleže, vstoje (kontrolujeme rukou), motivace - květina, ovoce, les, jídlo, louka
„Výdech" - dítě prodlužuje výdechovou fázi (co nejpomalejší výdech), motivace - na nafukovací balónek (sssss), na mouchu, na včelu (bzzzz), na vlak (šššš), na vítr (fí,fí,fí), na parník (úúúú), na auto (tú,tú,tú), na sovu (hú,hú,hú), na telefon (halóóó)
„Usměrňování výdechového proudu" - dítě fouká na „zmrzlé" ruce, do horké polévky, na květinu, do lehkých předmětů a hraček (na stole, na zemi - usměrňuje je do cíle)

Pracovní listy č. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25

Cíl: Rozvoj řeči

Obsah: Jednoslabičná slova (slabiky) – BÉ, ČI, GA, TO, FÍ, BÚ, PI, KO, MÉ, CHRO (č. 2,3,4,5)
Jednoslabičná slova (zdvojené slabiky) – BUBU, PÁPÁ, TOTO, HÚHÚ, TYTY, FÍFÍ, ČIČI, KOKO, GAGA, PIPI (č. 6,7,8,9)
Jednoslabičná slova (zavřená slabika) – HŮL, DEN, MÁK, MYŠ, DŮM, PES, ČAJ, BUM, KOŠ, NOS, PÍP, MÍČ (č. 10,11,12,13)

Dvojslabičná slova (krátká x dlouhá slabika) a dvojslabičná slova (různé otevřené slabiky) - PÍPÁ, BABI, TETA, PEPA, MAMI, KUKÁ, ZELÍ, ZUBY, NOHA, HAJÁ, KOLO, RYBA, VÁHA, VODA, PILA, VANA, ŽÁBA, BOTA (č. 14,15,16,17,18,19)
Dvojslabičná (zavřená a otevřená slabika) – MYŠKA, TAŠKA, LAMPA, JEHLA, PĚTKA, PILKA, TUŽKA, PASTA, ŽELVA, TYČKA, KOČKA, HŮLKA (č. 20,21,22,23)
Trojslabičná slova – BERUŠKA, LETADLO, RAKETA, PAPOUŠEK, OPICE, KALHOTY (č. 24,25)

Metodický postup:
1/ Dítě se seznámí s obrázky
2/ Dospělý jmenuje obrázky na pracovních listech
3/ Dítě opakuje a pojmenuje jednotlivé obrázky
4/ Černobílé pracovní listy si dítě výtvarně dopracuje
5/ Dospělý rozstříhá obrázky, dítě je „vytahuje z klobouku" a pojmenuje

Pracovní listy č. 26, 27

Cíl: Vytváření jednoslovných vět

Obsah: Alternativní otázka

Metodický postup:
1/ Dospělý pojmenuje jednotlivé obrázky a dítě imituje
2/ Dospělý klade alternativní otázky: — Dítě odpovídá:
„Je to bota nebo šátek?" — „BOTA."
„Je to šála nebo sukně?" — „ŠÁLA."
„Je to kabát nebo čepice? — „ČEPICE."
„Je to bota nebo svetr?" — „SVETR."
3/ Černobílý pracovní list si dítě výtvarně dokončí

Pracovní listy č. 28, 29

Cíl: Vytváření dvojslovných vět

Obsah: Alternativní otázka

Metodický postup:
1/ Dospělý pojmenuje jednotlivé obrázky a dítě po něm opakuje
4/ Dospělý klade alternativní otázky: — Dítě odpovídá:
„Pes spí nebo pes stojí?" — „PES STOJÍ."
„Kočka jí nebo kočka leží?" — „KOČKA LEŽÍ."
„Želva létá nebo želva leze?" — „ŽELVA LEZE."
„Ryba plave nebo ryba mluví?" — „RYBA PLAVE."
2/ Černobílý pracovní list si dítě výtvarně upraví

Pracovní listy č. 30, 31

Cíl: Vytváření dvojslovných vět

Obsah: LETÍ (č. 30), JEDE (č. 31)

Metodický postup:
1/ Dospělý jmenuje slovesa a podstatná jména na pracovních listech a dítě po něm opakuje
2/ Dospělý tvoří dvojslovné věty
3/ Dítě spojí nakreslený obrázek se slovesem a tvoří dvojslovné věty
4/ Vhodné je také pantomimické předvedení sloves

Pracovní listy č. 32, 33

Cíl: Vytváření trojslovných vět

Obsah: Alternativní otázka

Metodický postup:
1/ Dítě pojmenuje jednotlivé obrázky
2/ Dospělý klade alternativní otázky:

„Beruška má nohy nebo beruška nemá nohy?“	Dítě odpovídá: „BERUŠKA MÁ NOHY.“
„Motýl má křídla nebo motýl nemá křídla?“	„MOTÝL MÁ KŘÍDLA.“
„Myš má fousy nebo myš nemá fousy?“	„MYŠ MÁ FOUSY.“
„Tygr má zuby nebo tygr nemá zuby?“	„TYGR MÁ ZUBY.“

3/ Černobílý pracovní list si dítě výtvarně upraví

Pracovní listy č. 34, 35, 36, 37

Cíl: Vytváření trojslovných vět

Obsah: Trojslovné věty „…MÁ…“ (č. 34, 35) a „JÁ MÁM…“ (č. 36, 37)

Metodický postup:
1/ Dospělý pojmenuje jednotlivá podstatná jména a dítě po něm opakuje
2/ Dospělý tvoří modelové trojslovné věty
3/ Poté dítě u věty „…MÁ…“ samo přikládá různé postavy nebo fotografie, u vazby „JÁ MÁM…“ využívá vlastní fotografii a vytváří trojslovné věty
4/ Černobílé pracovní listy si dítě výtvarně upraví

Pracovní list č. 38

Cíl: Vytváření trojslovné věty

Obsah: Vazba „TO JE …“

Metodický postup:
1/ Dospělý pojmenuje jednotlivá podstatná jména a dítě po něm opakuje
2/ Dospělý předvede modelovou větu a dítě napodobuje
3/ Pro lepší názornost se využívá také grafická podoba jazyka. Dítěti je předložena napsaná vazba TO JE, ono ji vnímá jako obrázek a vytváří celou větu.

Pracovní listy č. 39, 40, 41

Cíl: Mužský, ženský a střední rod

Obsah: TEN (č. 39), TA (č. 40), TO (č. 41)

Metodický postup:
1/ Dospělý pojmenuje jednotlivá podstatná jména a dítě opakuje
2/ Dospělý předvede modelovou větu, dítě poté tvoří spojení: „Ten balón.“
3/ V pracovních listech se využívá i grafická podoba jazyka. Napsaná slova TEN, TA, TO jsou dítěti předložena, ono je vnímá jako obrázek a vytváří celou větu.
4/ Dítě si vymyslí a nakreslí obrázek (dle nacvičovaného rodu) – využijeme tečkami označený prostor

Pracovní listy č. 42, 43

Cíl: Používání NAD, POD, VEDLE

Obsah: NAD, POD, VEDLE

Metodický postup:
5/ Dospělý pojmenuje jednotlivé obrázky a dítě opakuje po vzoru dospělého
6/ Dospělý ukáže na obrázek v „kruhu“ a říká vazbu: „NAD MYŠÍ JE DŮM“, „POD MYŠÍ JE RYBA“, „VEDLE MYŠI JE LOĎ“.
7/ Poté se ptá: „CO JE NAD MYŠÍ?“ Dítě nejdříve pouze pasivně ukazuje příslušný obrázek.
8/ Dospělý klade otázku: „CO JE POD MYŠÍ?“ Dítě odpovídá: „POD MYŠÍ JE RYBA.“
9/ Využít se mohou také loutky, kde dítě pojmenovává jejich vzájemné postavení
10/ Černobílý pracovní list si dítě výtvarně upraví

Pracovní listy č. 44, 45

Cíl: Používání řadových číslovek
Používání PŘED, ZA, MEZI

Obsah: PRVNÍ, DRUHÝ, TŘETÍ - PŘED, ZA, MEZI

Metodický postup:
PRVNÍ, DRUHÝ, TŘETÍ
1/ Dospělý pojmenuje jednotlivé obrázky a dítě opakuje po vzoru dospělého
2/ Dospělý ukáže na obrázek a říká vazbu z prvního řádku: „TA JE PRVNÍ“, „TA JE DRUHÁ“, „TA JE TŘETÍ“ a později ze třetího řádku: „TEN JE PRVNÍ“, „TEN JE DRUHÝ“, „TEN JE TŘETÍ“.
3/ Dále dospělý říká vazby a dítě nejdříve pouze pasivně ukazuje příslušný obrázek
4/ Následně dítě říká vazby samo a ukazuje příslušný obrázek
5/ Do volného prostředního řádku si dítě vymyslí a nakreslí vhodné obrázky a tvoří vazby

PŘED, ZA, MEZI
1/ Dospělý pojmenuje jednotlivé obrázky a dítě opakuje po vzoru dospělého
2/ Dospělý ukáže na obrázek a říká vazbu: „PŘED KOČKOU JE ŽELVA“, „ZA KOČKOU JE VČELA“, „MEZI ŽELVOU A VČELOU JE KOČKA“.
3/ Poté se dospělý ptá: „CO JE PŘED KOČKOU?“ Dítě nejdříve pouze pasivně ukazuje příslušný obrázek.
4/ Dospělý klade otázku: „CO JE PŘED MOTÝLEM?“ Dítě odpovídá: „PŘED MOTÝLEM JE PES.“
5/ Využít se mohou také loutky, kde dítě jmenuje jejich vzájemné postavení
6/ Černobílý pracovní list si dítě výtvarně upraví

Pracovní listy č. 46, 47

Cíl: Vytváření dvojslovných vět se zvratným zájmenem

Obsah: Zvratné zájmeno SE

Metodický postup:
1/ Dospělý pojmenuje jednotlivá slovesa a dítě je opakuje
2/ Dospělý vkládá nakreslené postavy, fotografie nebo loutky do předkresleného „okénka“, předvede modelovou větu a dítě opakuje
3/ Dítě samo přikládá různé nakreslené postavy, fotografie nebo loutky a tvoří větu
4/ V pracovních listech se využívá také grafická podoba jazyka. Napsané zájmeno SE je dítěti předloženo, ono ho vnímá jako obrázek a tvoří věty.

Pracovní listy č. 48, 49

Cíl: Vytváření trojslovných vět se zvratným zájmenem

Obsah: Zvratné zájmeno SI (č. 48), SI, S (č. 49)

Metodický postup:
1/ Dospělý pojmenuje jednotlivá slovesa i podstatná jména a dítě poté opakuje
2/ Dospělý vkládá různé nakreslené postavy, fotografie nebo loutky do předkresleného „okénka", předvede modelovou větu a dítě opakuje
3/ Dítě přikládá různé nakreslené postavy, fotografie nebo loutky a tvoří větu
4/ V pracovních listech se využívá také grafická podoba jazyka. Napsaný text (SI a S) je dítěti předložen, ono ho vnímá jako obrázek a tvoří věty.

Pracovní listy č. 50, 51

Cíl: Tvorba přirovnání

Obsah: „RYCHLÁ JAKO…", „KULATÝ JAKO…", „MALÁ JAKO…", „LEHKÉ JAKO…", „ŠPIČATÁ JAKO…", „POMALÁ JAKO…"

Metodický postup:
1/ Dospělý pojmenuje jednotlivé obrázky
2/ Dospělý tvoří jednotlivá přirovnání: „RYCHLÁ JAKO RAKETA", „KULATÝ JAKO MÍČ", „MALÁ JAKO BERUŠKA", „LEHKÉ JAKO PÍRKO", „ŠPIČATÁ JAKO JEHLA", „POMALÁ JAKO ŽELVA".
3/ Dítě doplňuje větu, kterou začne dospělý: „RYCHLÁ JAKO…".
4/ Následně dítě tvoří celé věty samo
5/ Černobílý pracovní list si dítě výtvarně upraví

Pracovní listy č. 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65

Cíl: Homonyma

Obsah: ZUBY (č. 52, 53), UCHO (č. 54, 55), KOHOUTEK (č. 56, 57), KORUNA (č. 58, 59), VLNA (č. 60, 61), OKO (č. 62, 63), LIST (č. 64, 65)

Metodický postup:
1/ Dospělý pojmenuje jednotlivé obrázky a poté tvoří jednotlivé věty: „ZUBY JSOU V PUSE." - „UCHO MÁ HRNEK." - „Z KOHOUTKU TEČE VODA." - „KORUNU MÁ PRINCEZNA." - „OVEČKA MÁ VLNU." - „PUNČOCHA MÁ OKO." - „NA STROMĚ JE LIST."
2/ Dospělý „nakousne" větu: „KORUNU MÁ…" a dítě ji dokončí.
3/ Poté dítě tvoří celé věty samo
4/ Černobílé pracovní listy si dítě výtvarně dotvoří

Pracovní listy č. 66, 67

Cíl: Rýmování

Obsah: RÝČ, DÁREK, DRAK, DVEŘE, KOST – MRAK, PÁREK, MÍČ, MOST, MOŘE

Metodický postup:
1/ Dospělý pojmenuje jednotlivé obrázky a dítě ho imituje
2/ Dospělý říká slova z horní poloviny pracovního listu
3/ Dítě vyhledává správný obrázek v dolní polovině pracovního listu (dle rýmu)
4/ Dítě jmenuje odpovídající dvojice: „DÁREK – PÁREK“, „DRAK – MRAK“, „DVEŘE – MOŘE“, „KOST – MOST“.
5/ Dítě vymýšlí další slova k dané dvojici - „DVEŘE - MOŘE - KUŘE“
6/ Černobílý pracovní list si dítě výtvarně upraví

Pracovní listy č. 68, 69

Cíl: Časové vztahy

Obsah: RÁNO

Metodický postup:
1/ Dospělý pojmenuje jednotlivé obrázky a s dítětem stanoví postup ranních činností
2/ Dítě jmenuje činnosti dle časové posloupnosti – VSTÁVÁNÍ, ČIŠTĚNÍ ZUBŮ, MYTÍ MÝDLEM, ČESÁNÍ VLASŮ, OBLÉKÁNÍ, SNÍDANĚ, ODCHOD DO ŠKOLY
3/ Dítě vytváří větná spojení na dané téma
4/ Dítě dle modelu vybarví předkreslená „kolečka“ (pořadí barev je dáno ve vzoru)
5/ Dospělý s dítětem procvičuje také předložkové vazby:
„Kde je ručník?“ - „Na věšáku.“
„Kam dáme pastu?“ - „Do skříňky.“
6/ Barevné obrázky si dítě může rozstříhat a přikládat k černobílé verzi
7/ Černobílý pracovní list si dítě výtvarně dokončí

Pracovní listy č. 70, 71

Cíl: Časové vztahy

Obsah: DOPOLEDNE a POLEDNE

Metodický postup:
1/ Dospělý pojmenuje jednotlivé obrázky a s dítětem stanoví postup dopoledních a poledních činností
2/ Dítě jmenuje činnosti dle časové posloupnosti – ŠKOLA, HRA, VYCHÁZKA, OBĚD
3/ Dítě vytváří větná spojení na dané téma
4/ Dítě dle modelu vybarví předkreslená „kolečka“ (pořadí barev je dáno ve vzoru)

5/ Dospělý s dítětem procvičuje také předložkové vazby:
„Kde je písek?“ - „V kyblíku.“
„Kde je talíř?“ - „Na stole.“
6/ Barevné obrázky si dítě může rozstříhat a přikládat k černobílé verzi
7/ Černobílý pracovní list si dítě výtvarně dotvoří

Pracovní listy č. 72, 73

Cíl: Časové vztahy

Obsah: VEČER

Metodický postup:
1/ Dospělý pojmenuje jednotlivé obrázky a s dítětem stanoví postup večerních činností
2/ Dítě jmenuje činnosti dle časové posloupnosti – VEČEŘE, UMÝVÁNÍ, OBLÉKÁNÍ PYŽAMA, VEČERNÍČEK, KNIHA, POSTEL
3/ Dítě vytváří větná spojení na dané téma
4/ Dítě dle modelu vybarví předkreslená „kolečka“ (pořadí barev je dáno ve vzoru)
5/ Dospělý s dítětem procvičuje také předložkové vazby:
„Kde spíme?“ - „V posteli.“
6/ Barevné obrázky si dítě může rozstříhat a přikládat k černobílé verzi
7/ Černobílý pracovní list si dítě výtvarně upraví

Seznam literatury

BEDNÁŘOVÁ, J., ŠMARDOVÁ, V., Diagnostika dítěte předškolního věku.
1. vyd. Brno: Computer Press, a.s., 2007. ISBN 978-80-251-1829-0

HLINKOVÁ, V., Klinická logopedie v praxi. Metodika výchovy řeči. Praha: ročník IV/1997, č. 6

KLENKOVÁ, J., KOLBÁBKOVÁ, H., Diagnostika předškoláka.
1. vyd. Brno: MC nakladatelství, 2005

KLENKOVÁ, J., Kapitoly z logopedie I. 2. vyd. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-88-5

KUTÁLKOVÁ, D., Opožděný vývoj řeči – Dysfázie.
1. vyd. Praha: Septima, 2002. ISBN 80-7216-177-6

LECHTA, V. a kol., Diagnostika narušené komunikační schopnosti.
1. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-801-5

LECHTA, V., Logopedické repetitorium. 1. vyd. Bratislava: SPN, 1990

ŠKODOVÁ, E., JEDLIČKA, I. a kol., Klinická logopedie.
1. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-546-6

ŠKODOVÁ, E., Vývojová dysfázie z hlediska klinického logopeda.
Speciální pedagogika, 4, 1996

Dechová cvičení

Artikulační cvičení

Jednoslabičná slova

Dvojslabičná slova

Trojslabičná slova

Jednoslovné věty

Dvojslovné věty

Trojslovné věty

Baterie pracovních listů

pro logopedickou intervenci

Rody

Slovní druhy

Zvratná zájmena

Přirovnání

Homonyma

Rýmování

Časové vztahy

HRA S JAZYKEM

HOUPAČKA

OTEVŘENÁ ÚSTA
VYPLÁZNUTÝ JAZYK
SE POHYBUJE V KOUTCÍCH
VPRAVO A VLEVO

TRAMPOLÍNA

ÚSTA ŠIROCE OTEVŘENÁ
ŠPIČKA VYPLÁZNUTÉHO JAZÝKA
SE OHÝBÁ NAHORU
A DOLŮ

DECHOVÁ CVIČENÍ

NÁDECH

VÝDECH

USMĚRŇOVÁNÍ VÝDECHOVÉHO PROUDU

BÉ

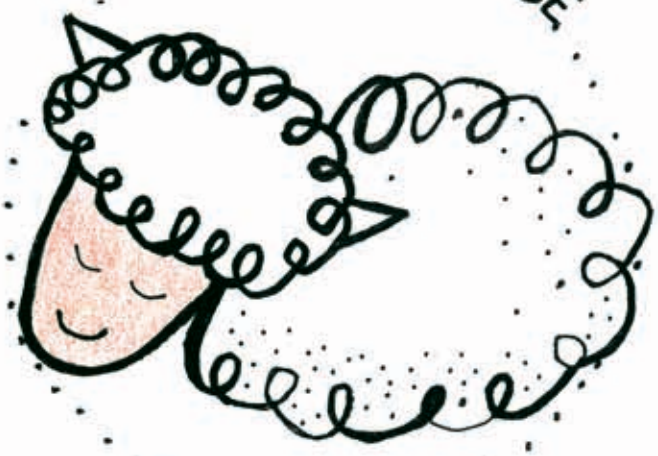

ČÍ

GA

TO

FÍ

BÉ

ČÍ

GA

TO

FÍ

BÚ

CHRo

Pí

KO

MÉ

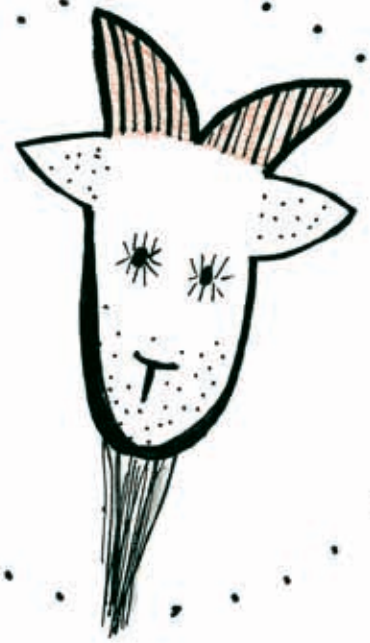

BÚ

CHRo

Pí

KO

MÉ

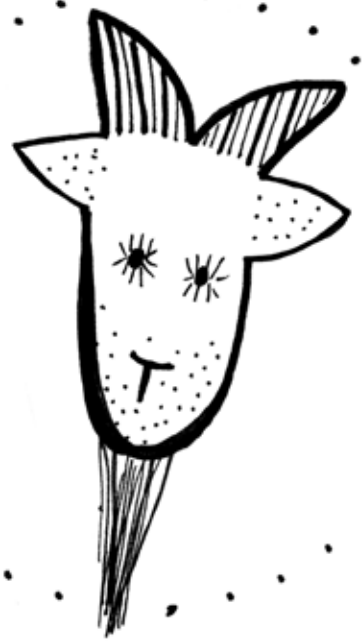

BUBU

PÁPÁ

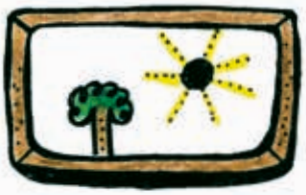

TOTO

VLAK
HÚHÚ

TYTY

FIFI

BUBU

PÁPÁ

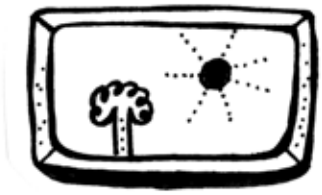

TOTO

VLAK
HÚHÚ

TYTY

FÍFÍ

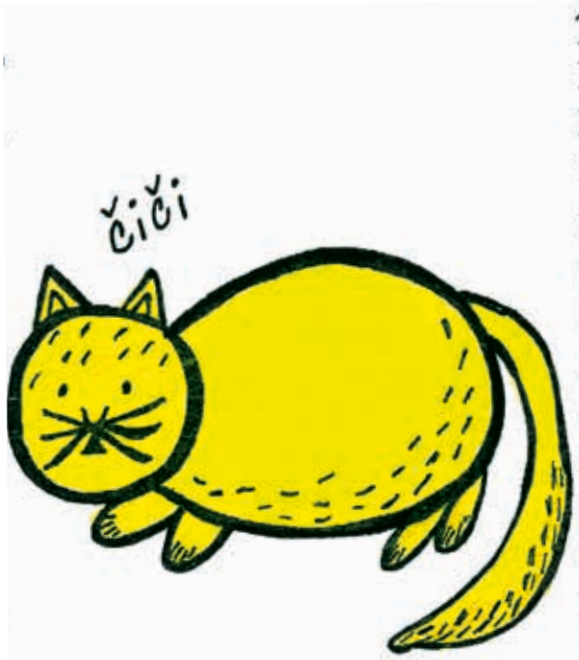
čičí

koko

gaga

pipi

čičí

koko

gaga

pipi

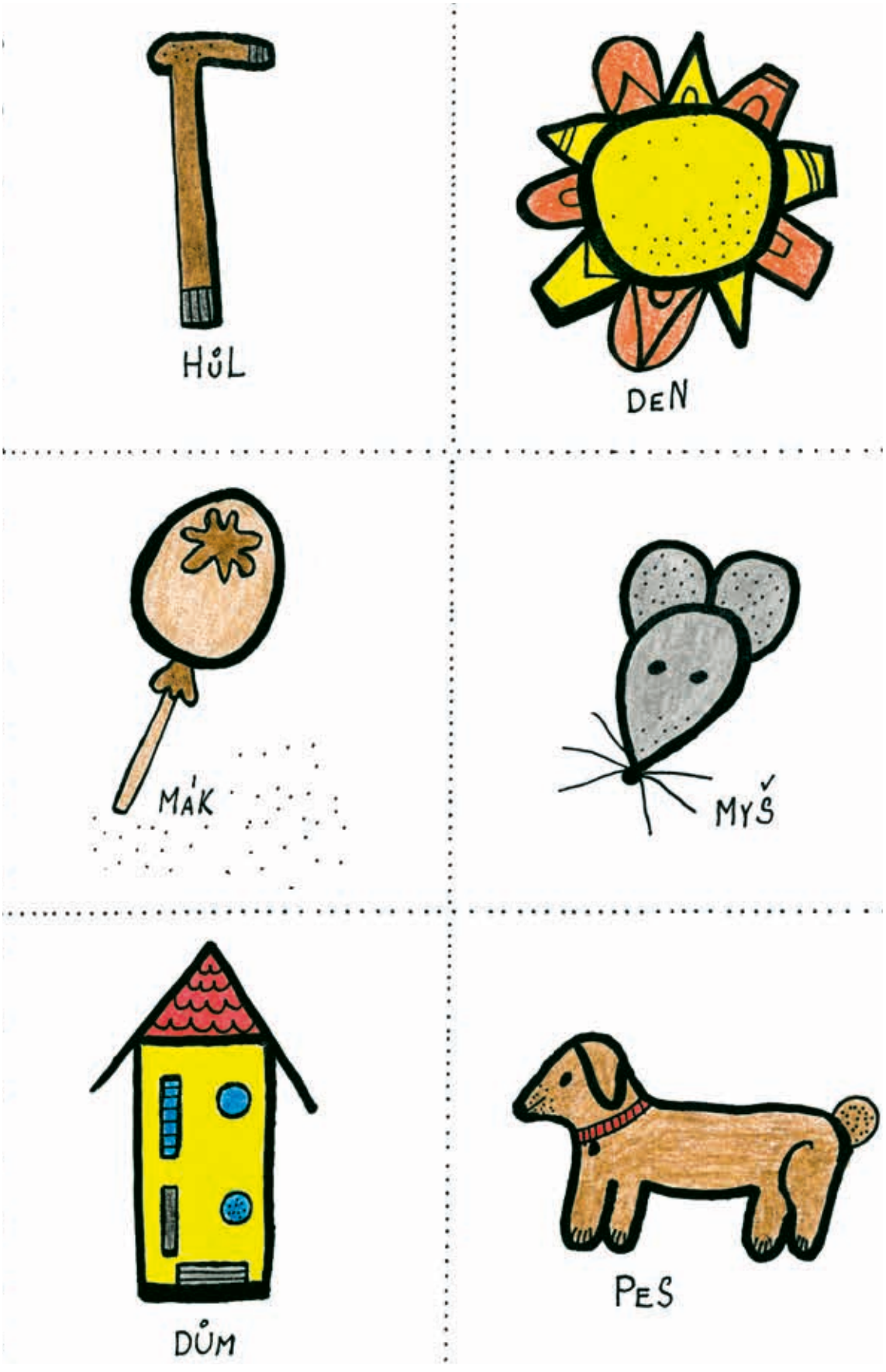
HŮL
DEN
MÁK
MYŠ
DŮM
PES

HŮL

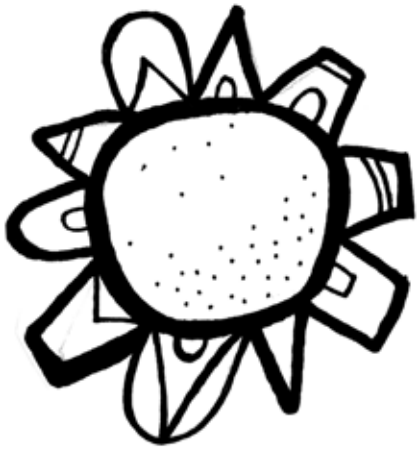
DEN

MÁK

MYŠ

DŮM

PES

ČAJ
ČAJ

BUM

Koš

NOS

PÍP

Míč

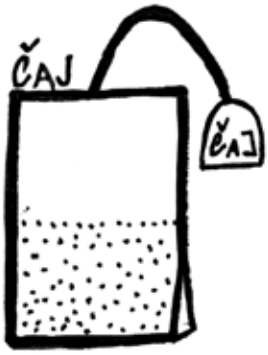
ČAJ
ČAJ

BUM

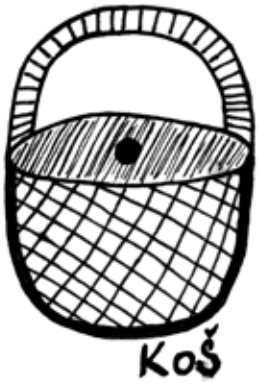
Koš

NOS

PÍP

Míč

PÍPÁ

BABI

TETA

PEPA

MAMI

KUKÁ

PÍPÁ

BABI

TETA

PEPA

MAMI

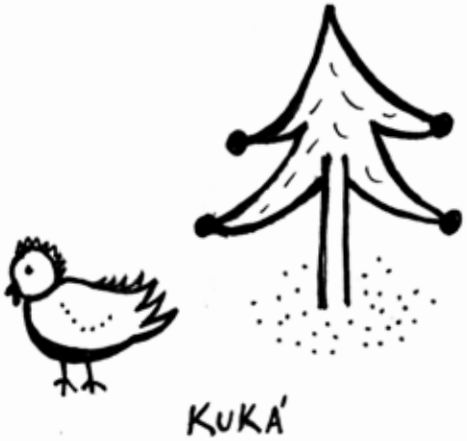
KUKA

ZELÍ

ZUBY

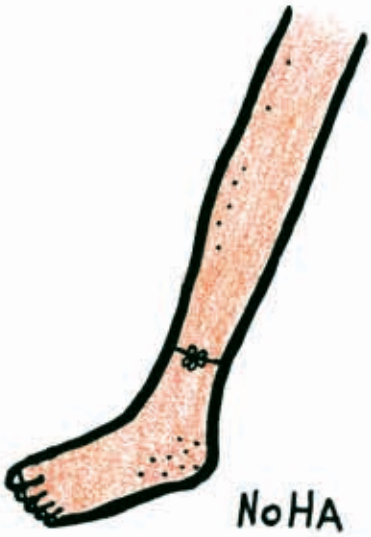

NOHA

HAJÁ

KOLO

RYBA

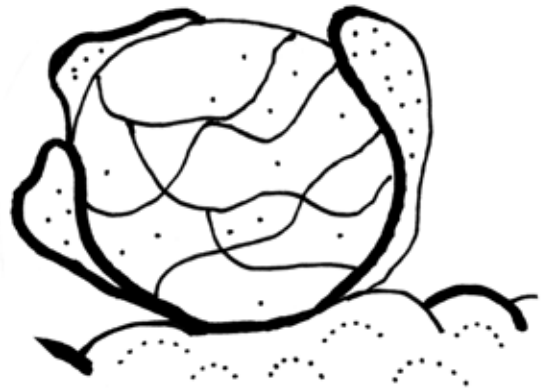

ZELÍ

ZUBY

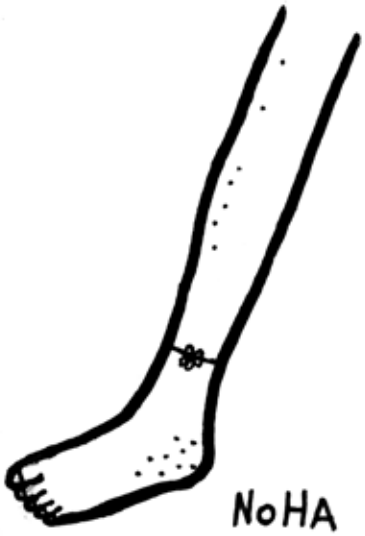

NOHA

HAJÁ

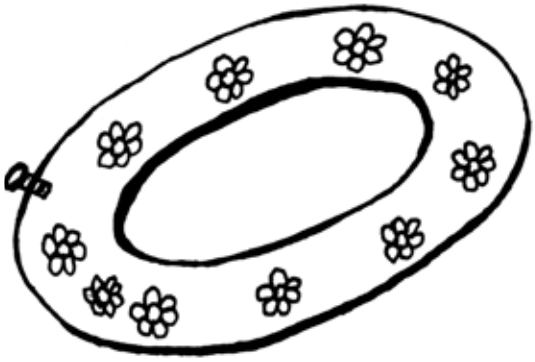

KOLO

RYBA

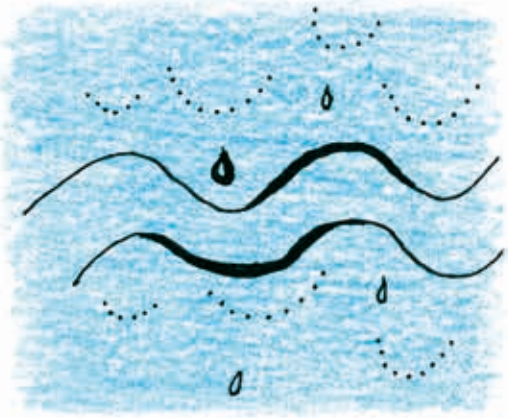

VODA

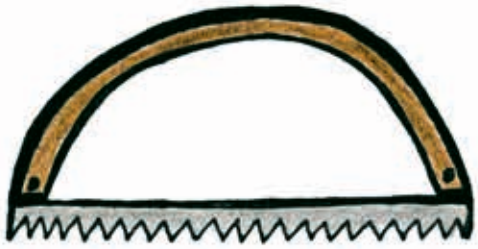

PILA

VANA

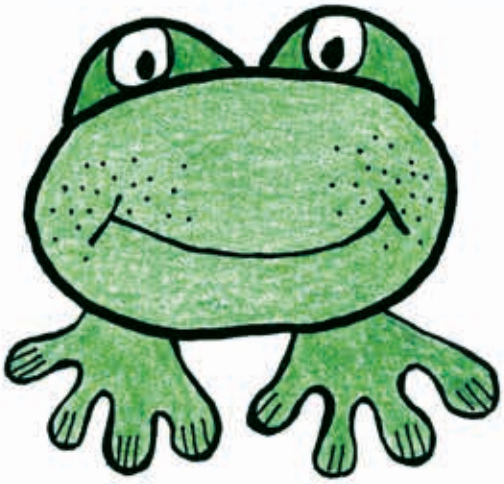

ŽÁBA

BOTA

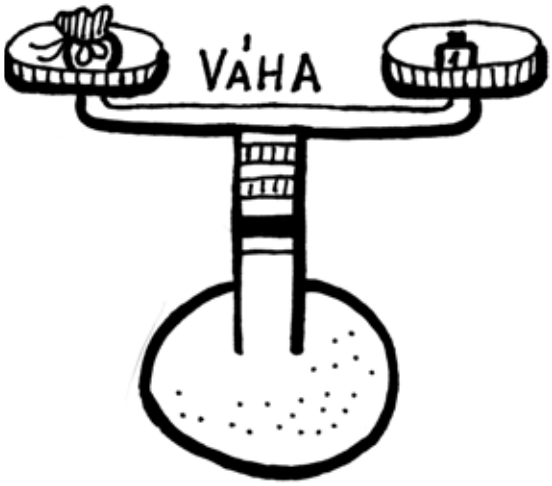
VÁHA

VODA

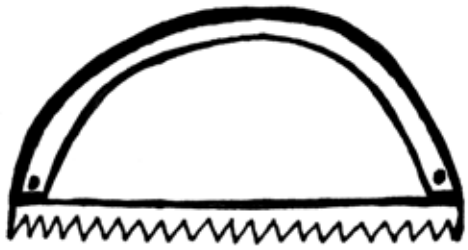
PILA

VANA

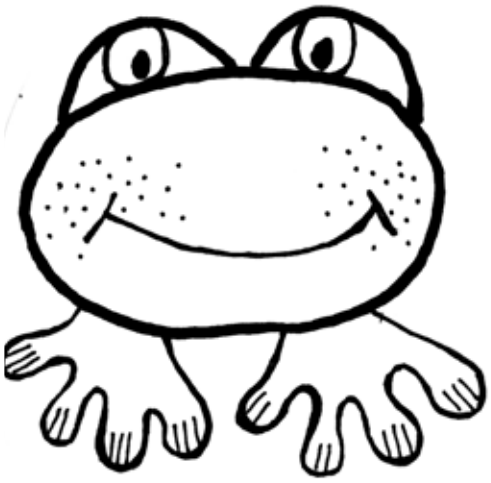
ŽÁBA

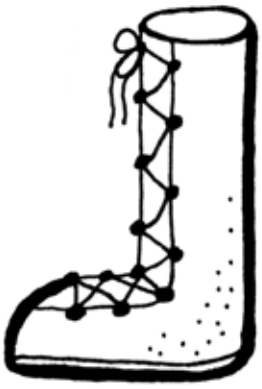
BOTA

MYŠKA

TAŠKA

JEHLA

PĚTKA

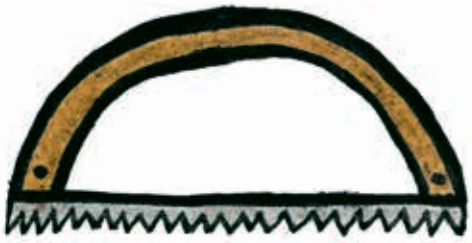

PILKA

MYŠKA

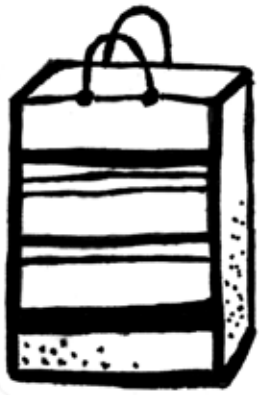

TAŠKA

JEHLA

PĚTKA

PILKA

TUŽKA

PASTA

ŽELVA

TYČKA

KOČKA

HŮLKA

TUŽKA

PASTA

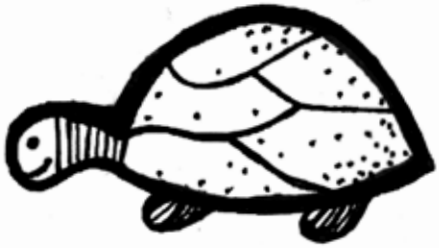

ŽELVA

TYČKA

KOČKA

HŮLKA

BERUŠKA

LETADLO

RAKETA

PAPOUŠEK

OPICE

KALHOTY

BERUŠKA

LETADLO

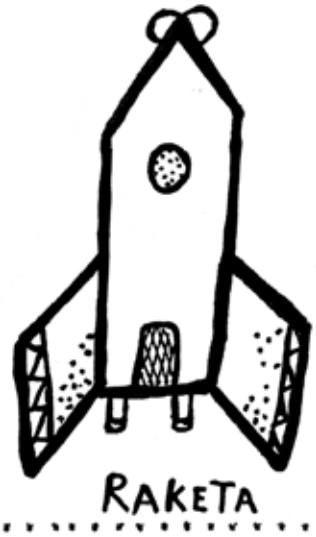
RAKETA

PAPOUŠEK

OPICE

KALHOTY

- JE TO BOTA NEBO ŠÁTEK?
- JE TO ŠÁLA NEBO SUKNĚ?
- JE TO KABÁT NEBO ČEPICE?
- JE TO BOTA NEBO SVETR?

- JE TO BOTA NEBO ŠÁTEK?
- JE TO ŠÁLA NEBO SUKNĚ?
- JE TO KABÁT NEBO ČEPICE?
- JE TO BOTA NEBO SVETR?

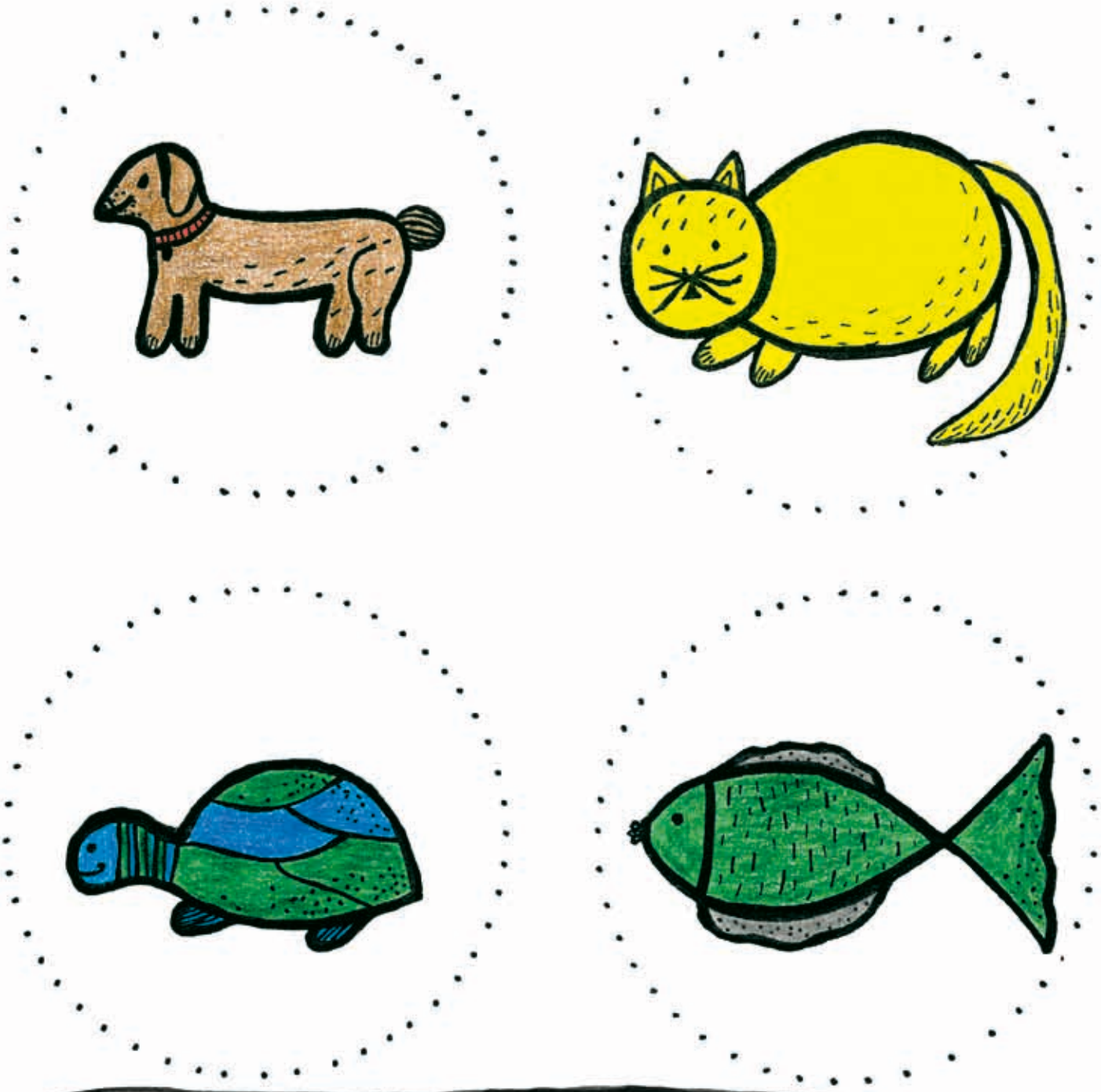

. PES SPÍ NEBO PES STOJÍ?

. KOČKA JÍ NEBO KOČKA LEŽÍ?

. ŽELVA LÉTÁ NEBO ŽELVA LEZE?

. RYBA PLAVE NEBO RYBA MLUVÍ?

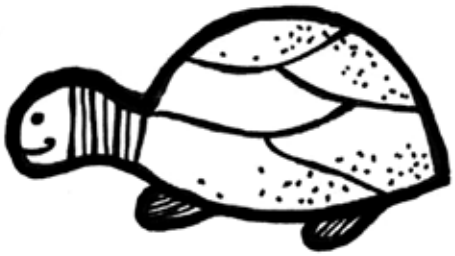

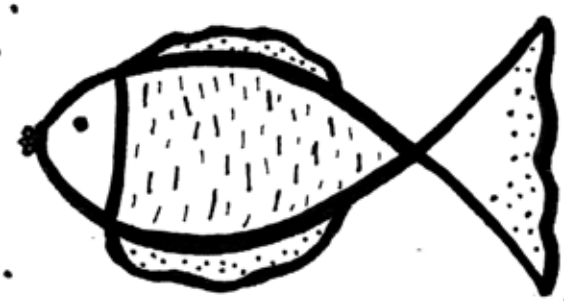

- PES SPÍ NEBO PES STOJÍ?
- KOČKA JÍ NEBO KOČKA LEŽÍ?
- ŽELVA LÉTÁ NEBO ŽELVA LEZE?
- RYBA PLAVE NEBO RYBA MLUVÍ?

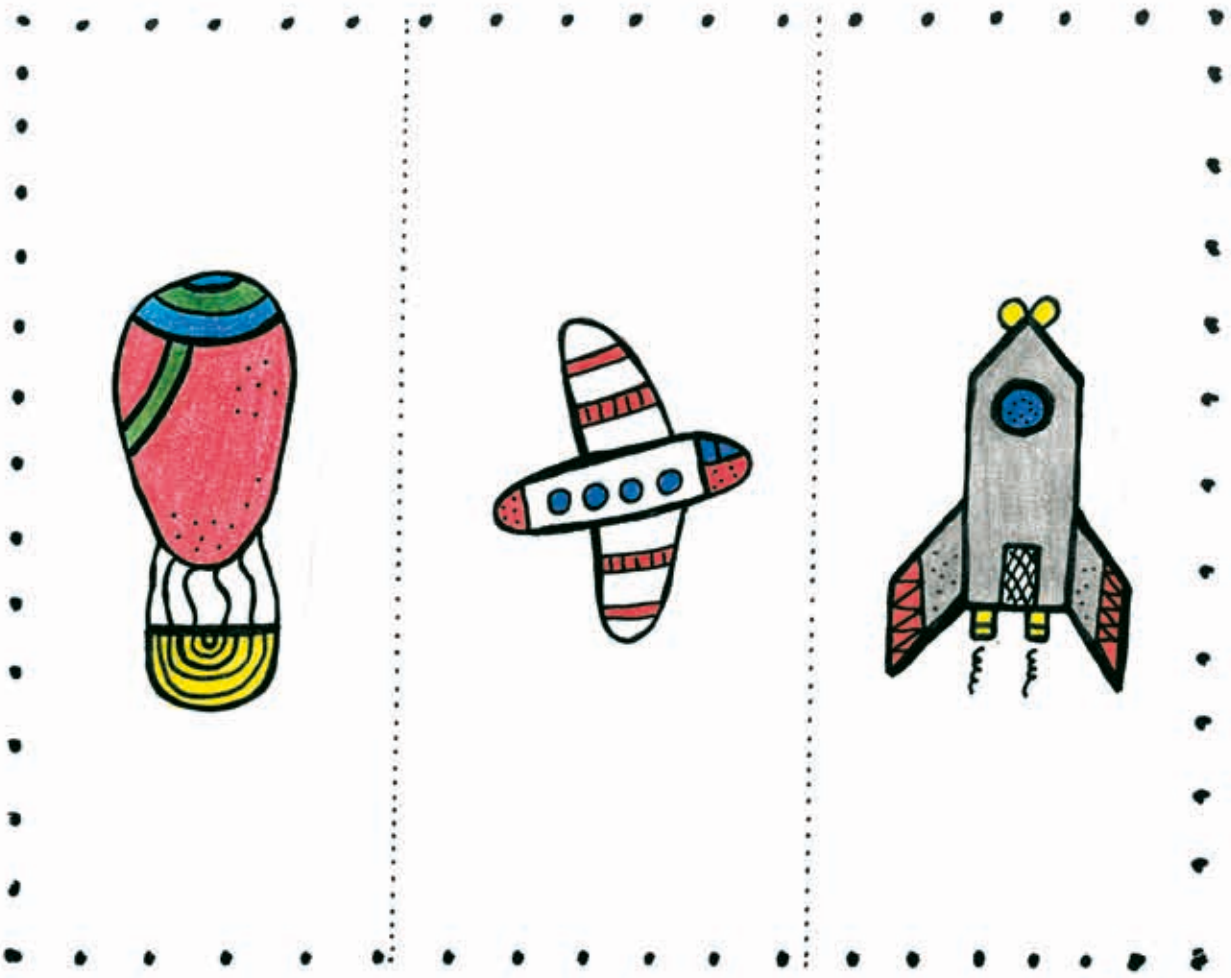

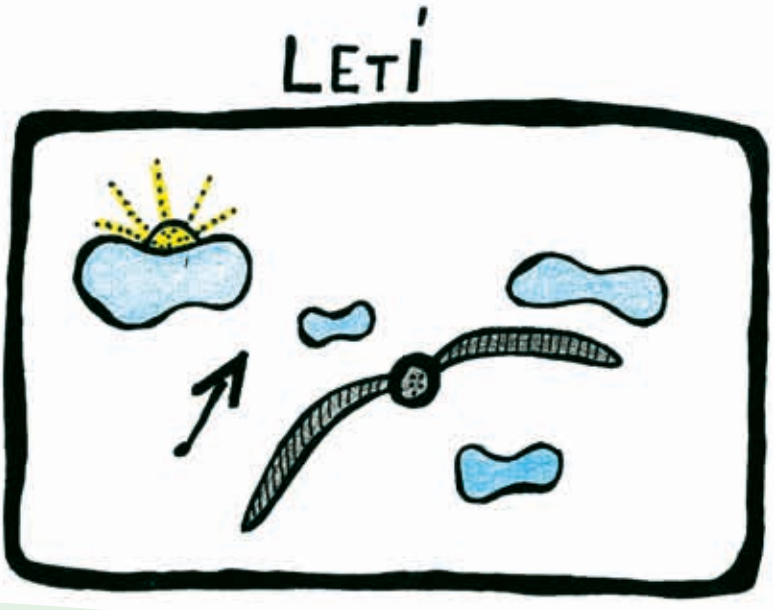
LETÍ

KOLO

VLAK

AUTO

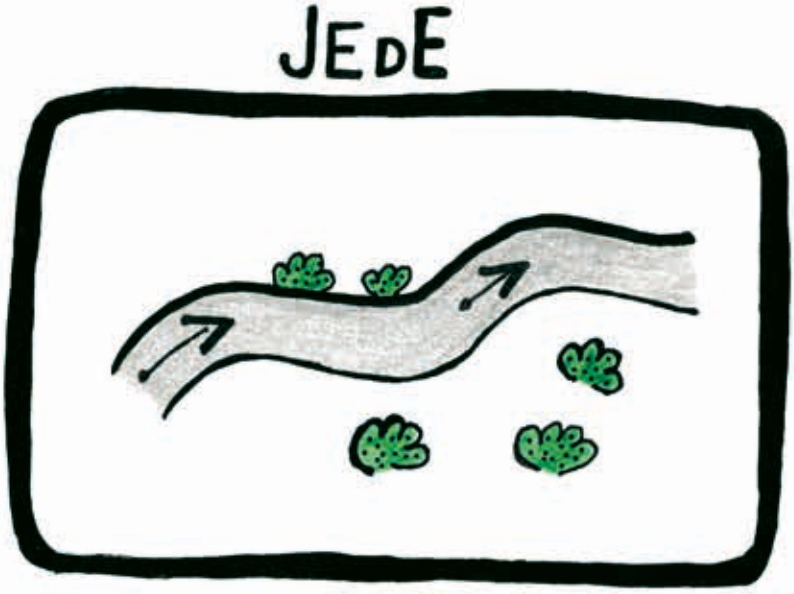
JEDE

- BERUŠKA MÁ NOHY NEBO BERUŠKA NEMÁ NOHY?
- MOTÝL MÁ KŘÍDLA NEBO MOTÝL NEMÁ KŘÍDLA?
- MYŠ MÁ FOUSY NEBO MYŠ NEMÁ FOUSY?
- TYGR MÁ ZUBY NEBO TYGR NEMÁ ZUBY?

- BERUŠKA MÁ NOHY NEBO BERUŠKA NEMÁ NOHY?
- MOTÝL MÁ KŘÍDLA NEBO MOTÝL NEMÁ KŘÍDLA?
- MYŠ MÁ FOUSY NEBO MYŠ NEMÁ FOUSY?
- TYGR MÁ ZUBY NEBO TYGR NEMÁ ZUBY?

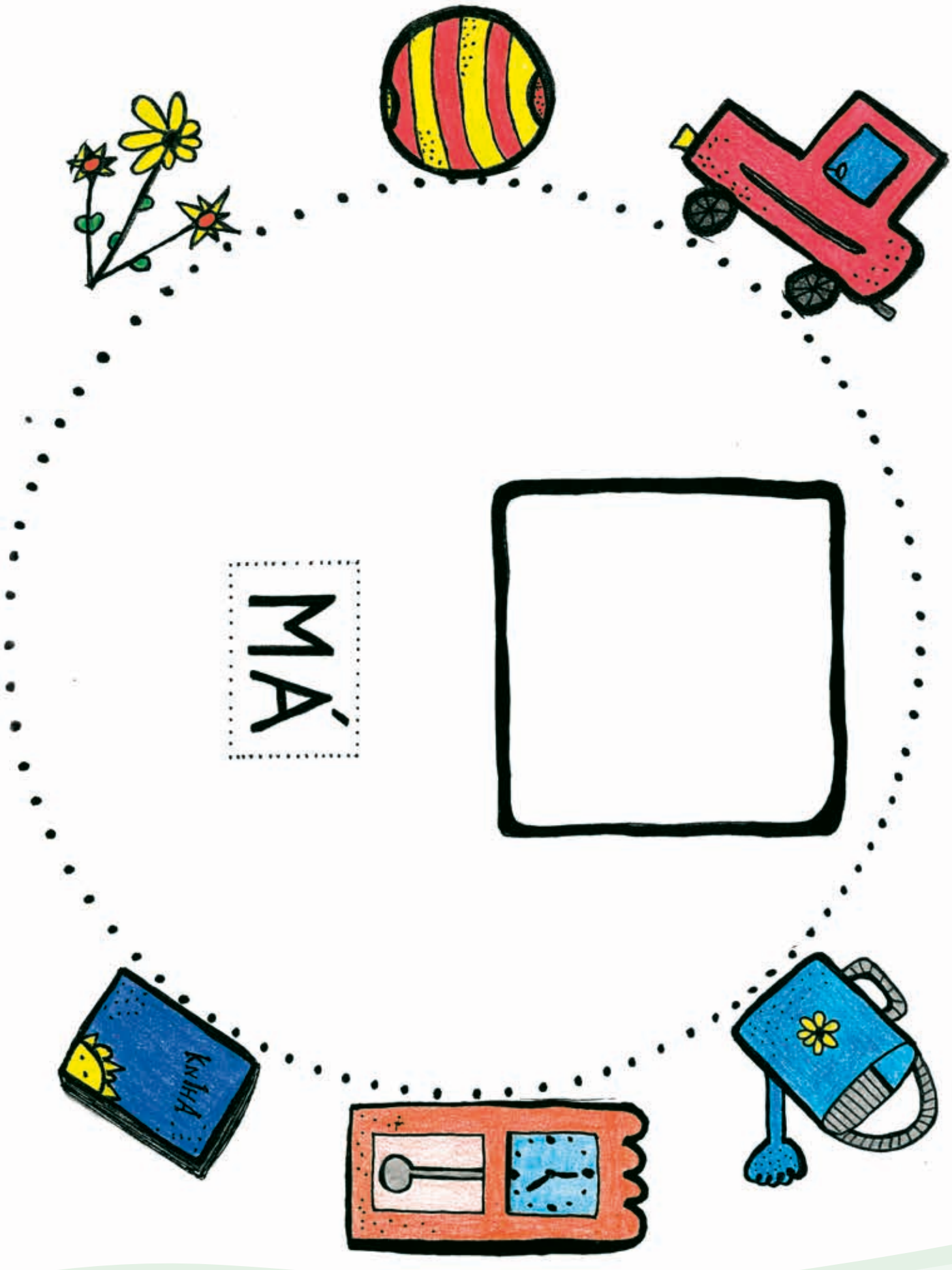
MÁ,
KNIHA

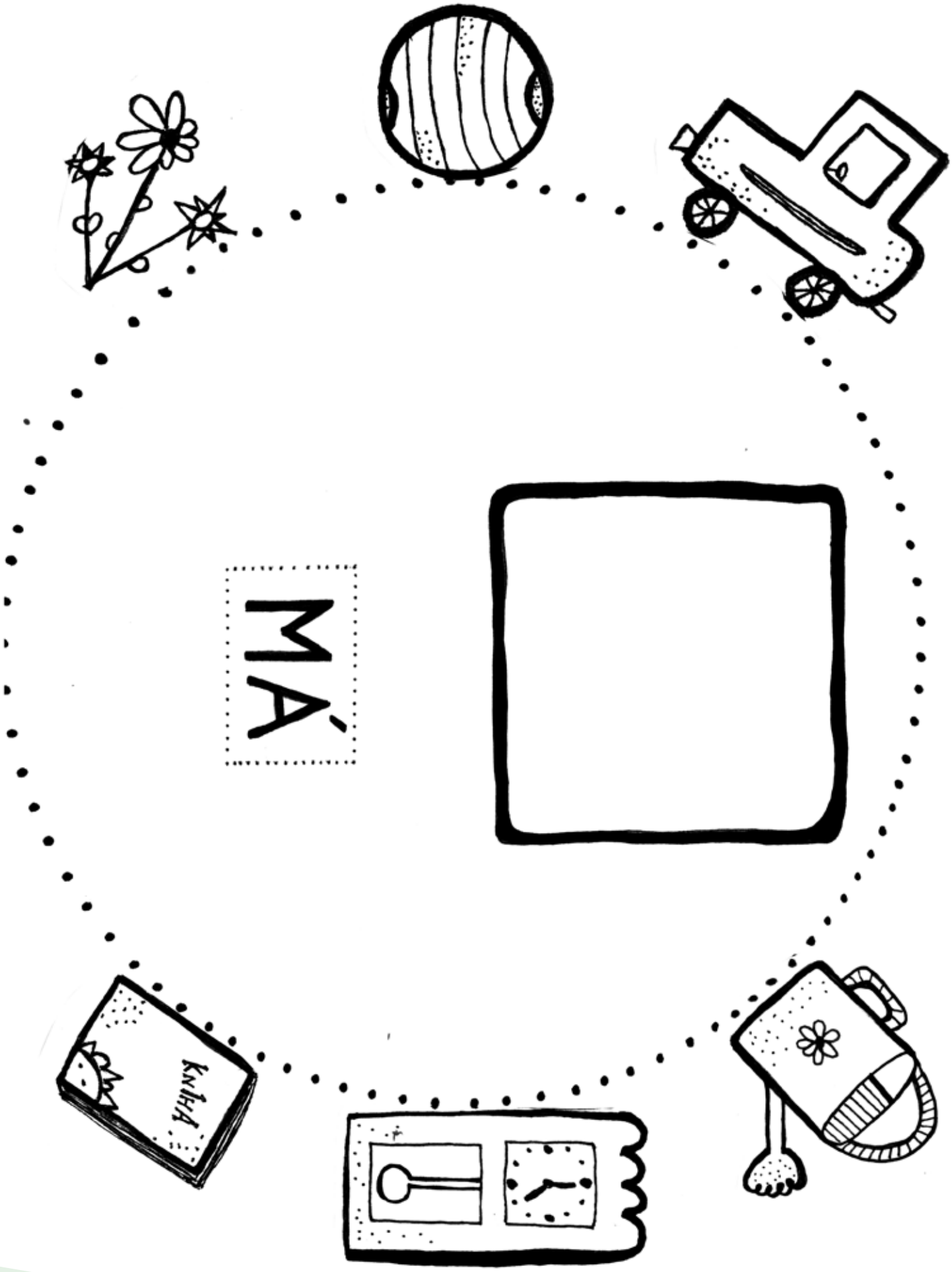
MÁ
KNIHA

MÁM
JÁ

MÁ
JÁ

TO

JE

TEN
KARTÁDEK

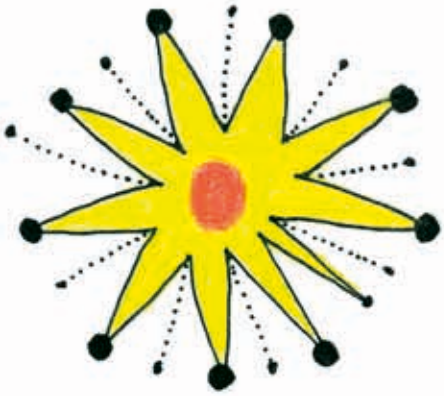

TA

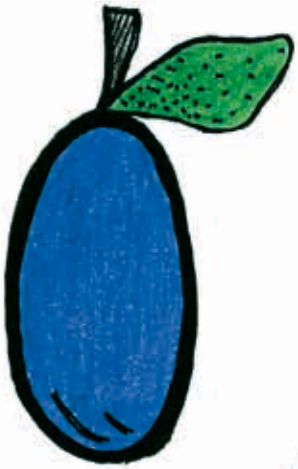

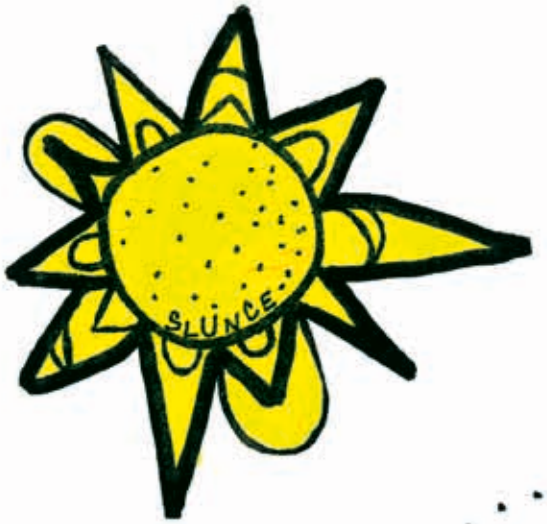

TO

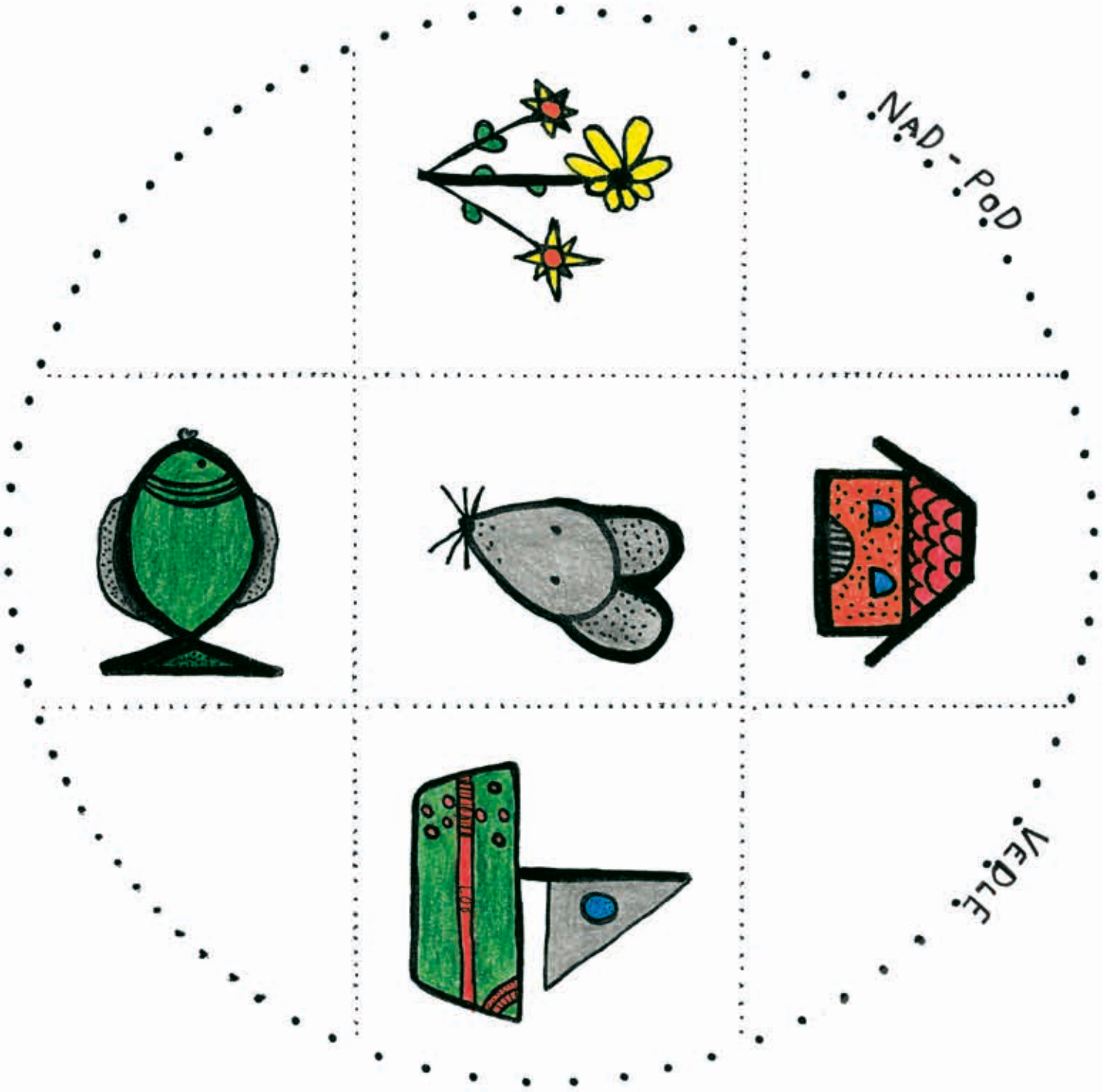
NAD - POD
VEDLE

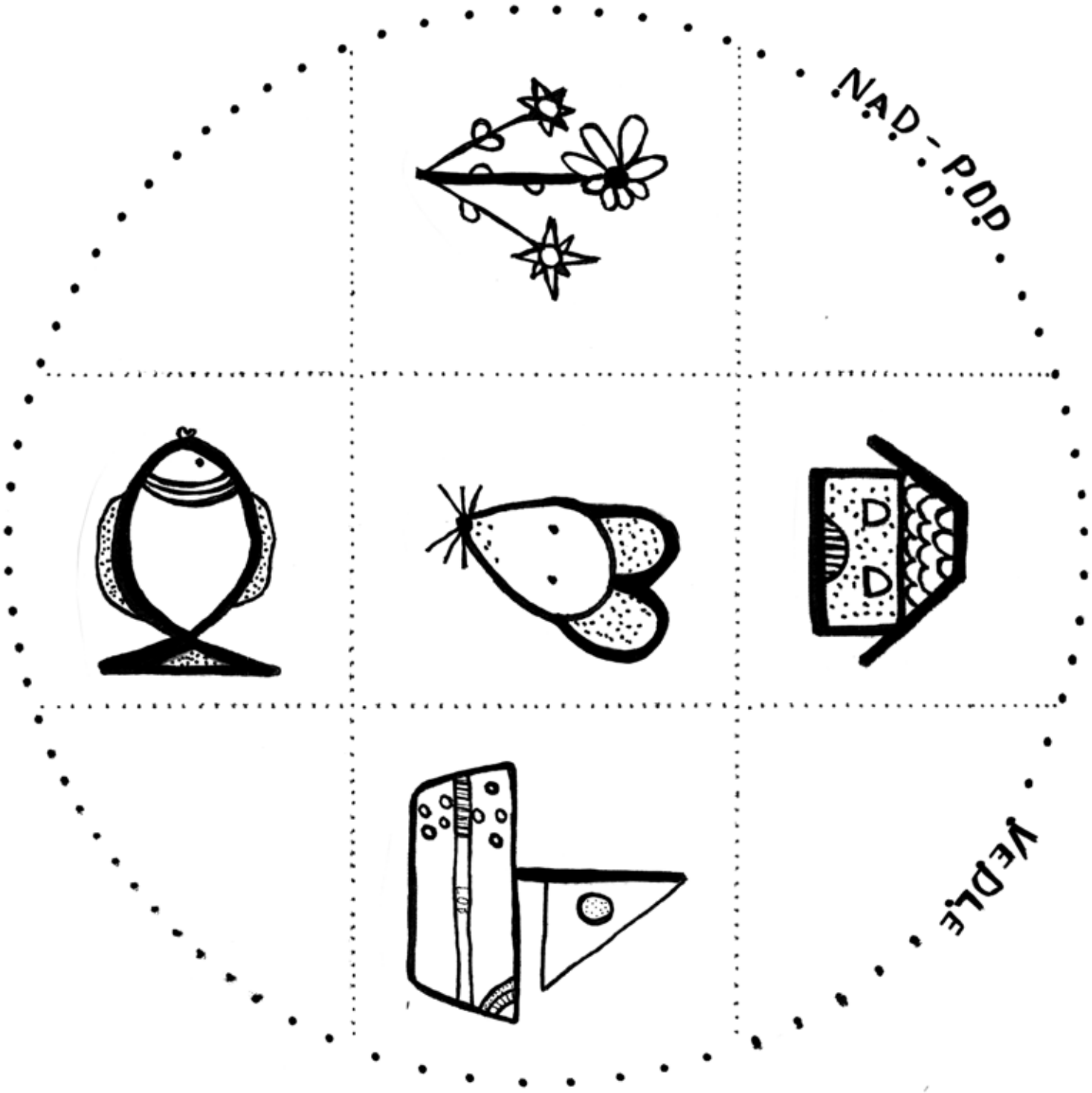
NAD - POD
D
D
VEDLE

PŘED MEZI ZA

TA JE 1

TA JE 2

TA JE 3

TEN JE 1

TEN JE 2

TEN JE 3

PŘED MEZI ZA

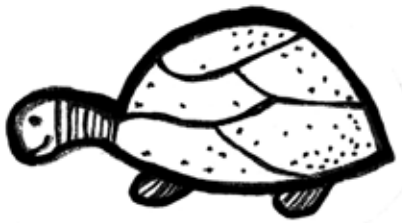

TA JE 1

TA JE 2

TA JE 3

TEN JE 1

TEN JE 2

TEN JE 3

SE

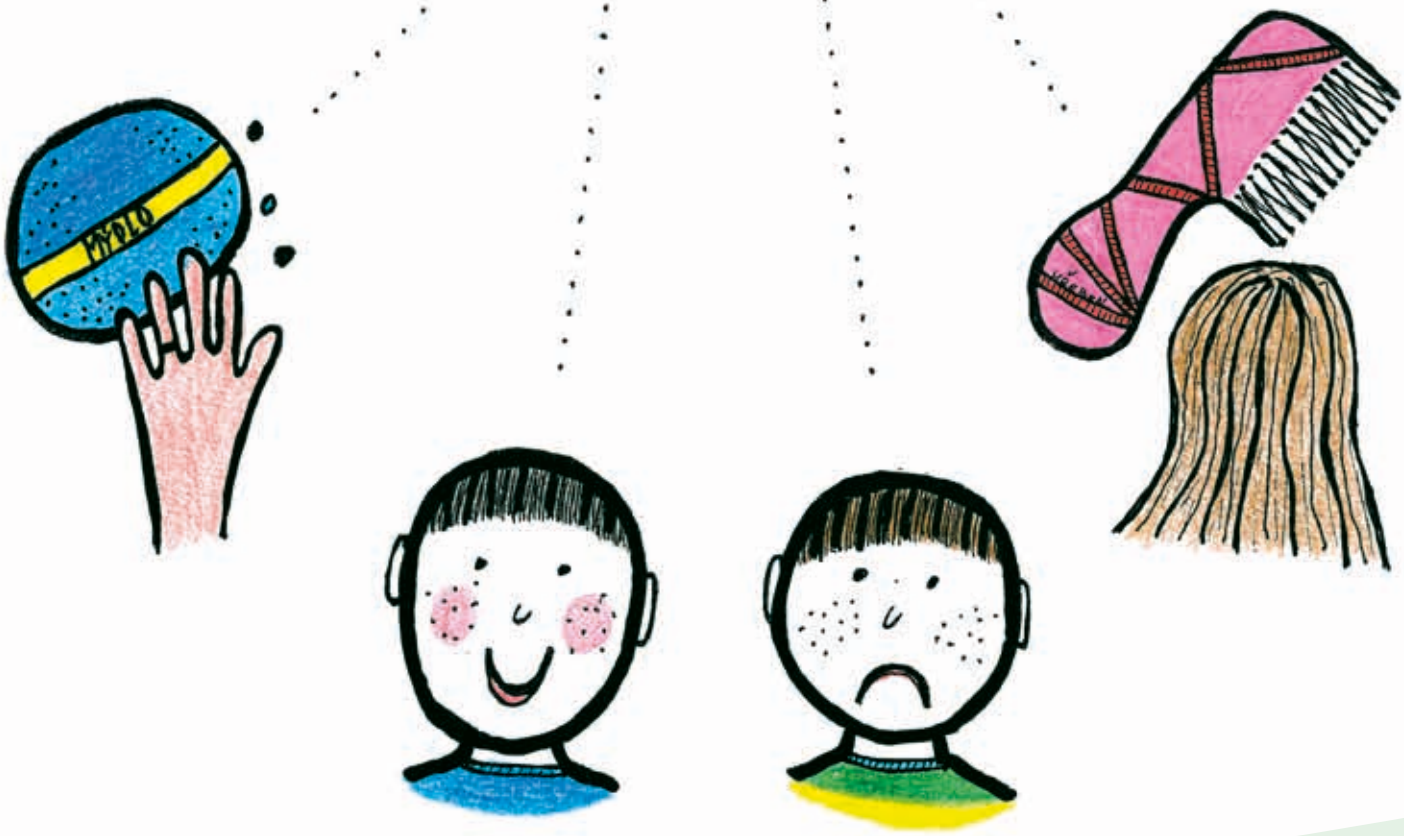

SE

SI
OBLÉKÁ
SVETR
ČEPICE

SI

S

RYCHLÁ

JAKO...

KULATÝ

JAKO...

MALÁ

JAKO...

LEHKÉ

JAKO...

ŠPIČATÁ

JAKO...

POMALÁ

JAKO...

RYCHLÁ
JAKO...

KULATÝ
JAKO...

MALÁ
JAKO...

LEHKÉ
JAKO...

ŠPIČATÁ
JAKO...

POMALÁ
JAKO...

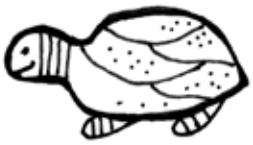

ZUBY JSOU V ...

ZUBY MÁ ...

ZUBY MÁ ...

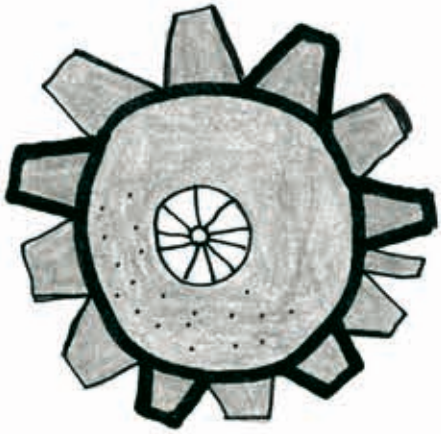

ZUBY MÁ ...

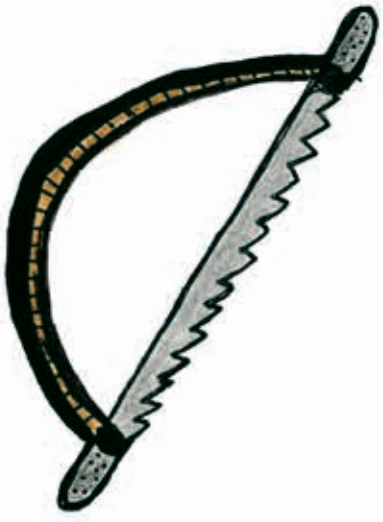

ZUBY JSOU V ...

ZUBY MÁ ...

ZUBY MÁ ...

ZUBY MÁ ...

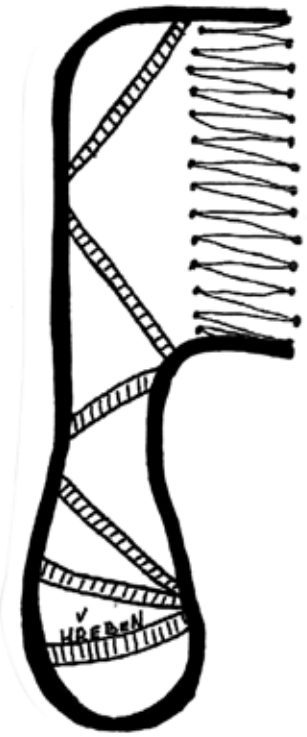

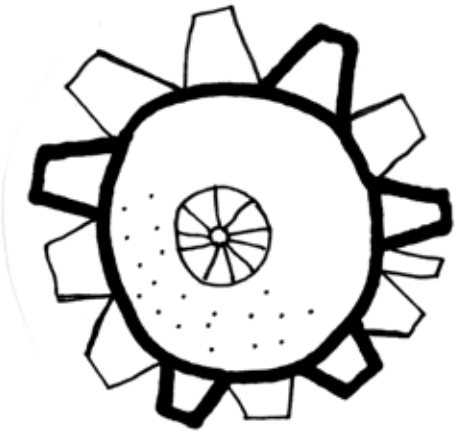

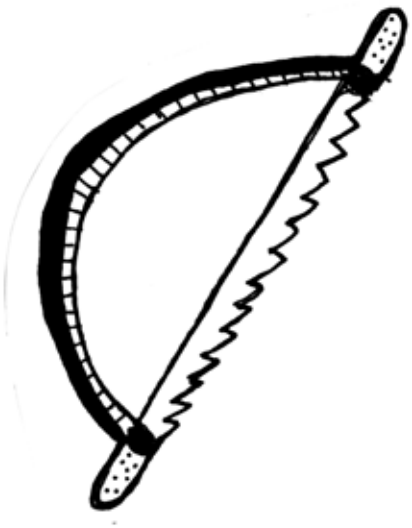

UCHO JE NA ...

UCHO MÁ ...

UCHO MÁ ...

UCHO MÁ ...

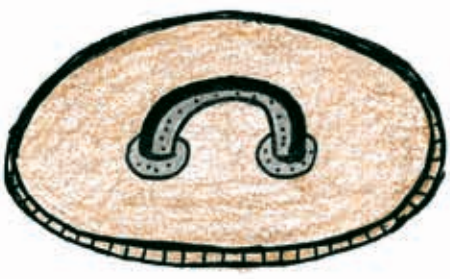

UCHO JE NA ...

UCHO MÁ ...

UCHO MÁ ...

UCHO MÁ ...

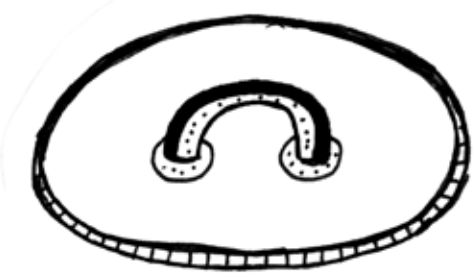

KOHOUTEK JE NA ...

KOHOUTEK JE ...

KOHOUTEK JE ...

Z KOHOUTKU ...

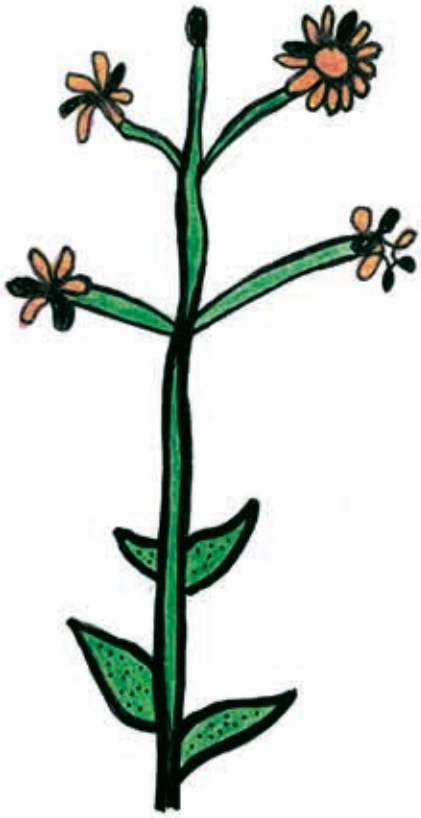

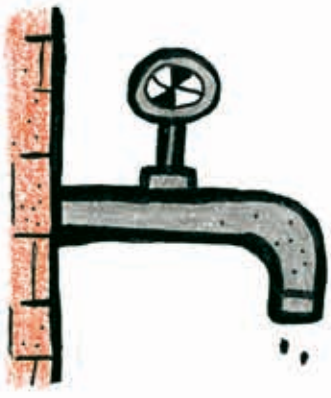

KOHOUTEK JE NA ...

KOHOUTEK JE ...

KOHOUTEK JE ...

Z KOHOUTKU ...

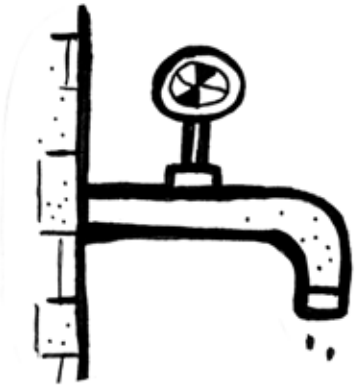

KORUNU MÁ ...

KORUNU MÁ ...

KORUNU MÁME V ...

KORUNU MÁ ...

KORUNU MÁ ...

KORUNU MÁME V ...

VLASY MAJÍ ...

VE VODĚ JE ...

OVEČKA MÁ ...

KLUBKO ...

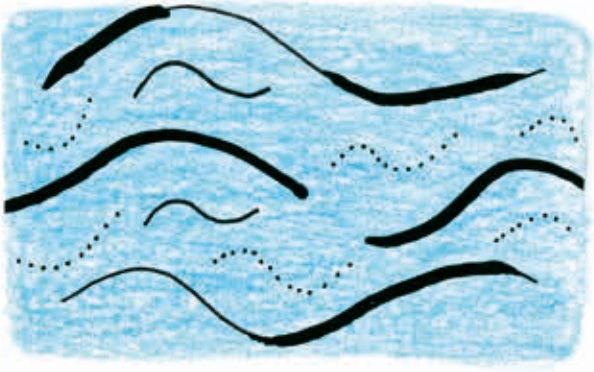

VLASY MAJÍ ...

VE VODĚ JE ...

OVEČKA MÁ ...

KLUBKO ...

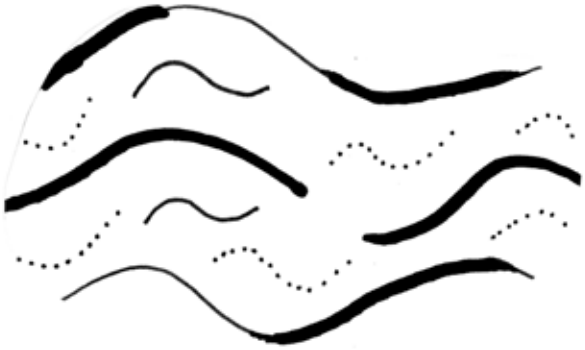

PUNČOCHA MÁ ...

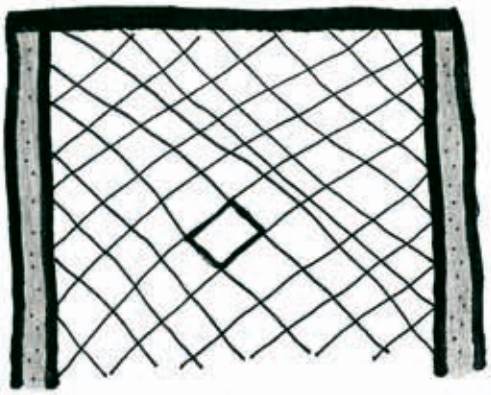

POLÉVKA MÁ MASTNÉ ...

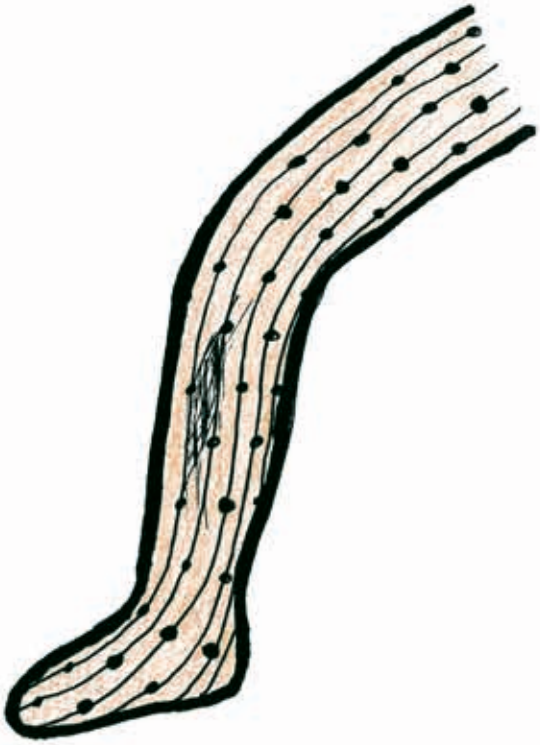

NA HLAVĚ JE ...

PLOT MÁ ...

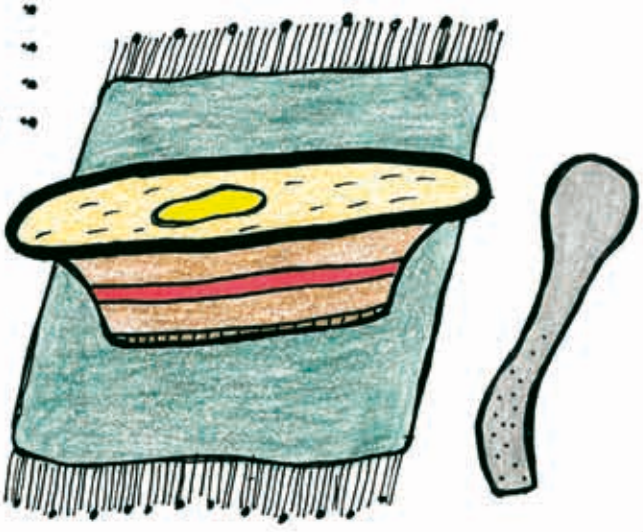

PUNČOCHA MÁ ...

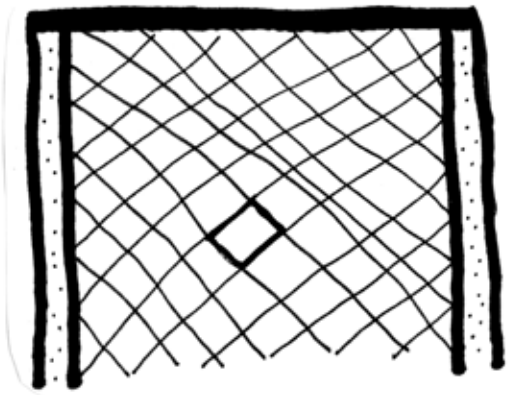

POLÉVKA MÁ MASTNÉ ...

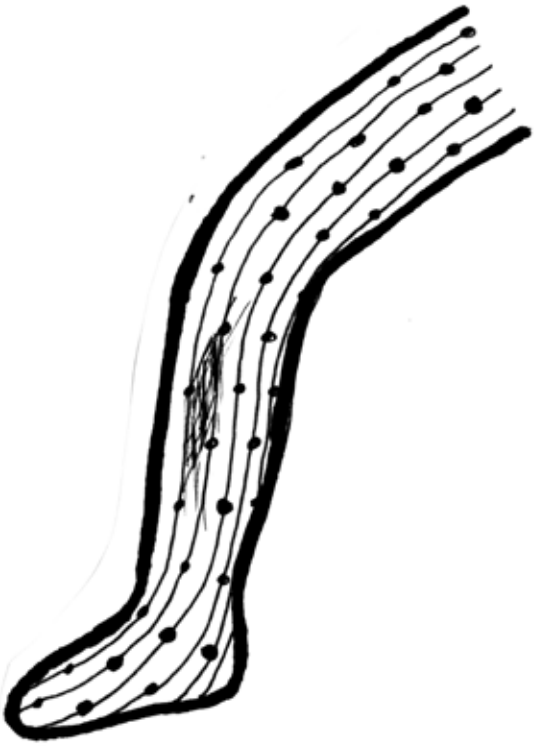

NA HLAVĚ JE ...

PLOT MÁ ...

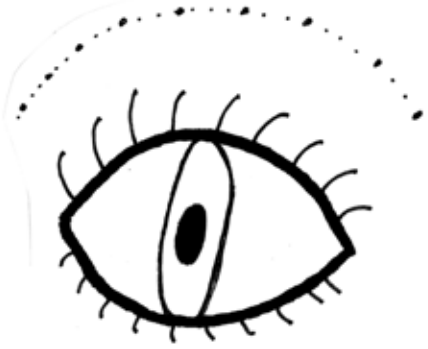

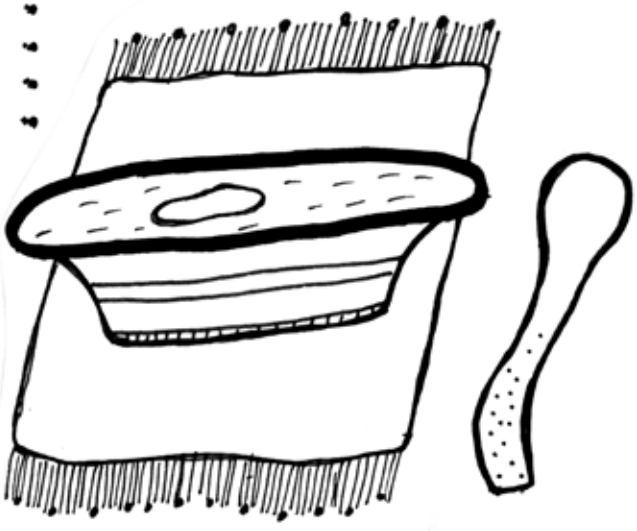

V KNIZE JSOU ...

NA STROMĚ JE ...

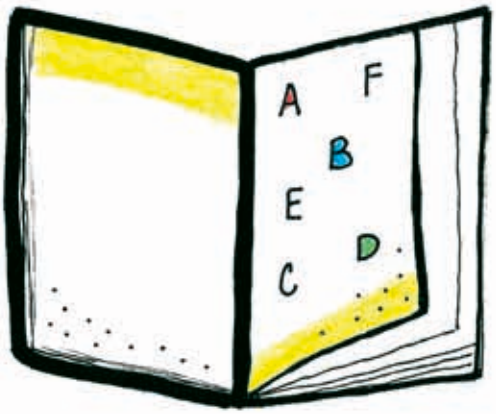

V OBÁLCE JE...

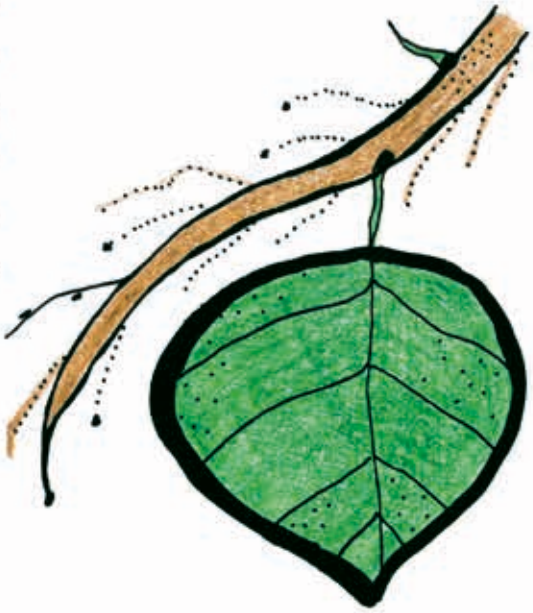

V KNIZE JSOU...

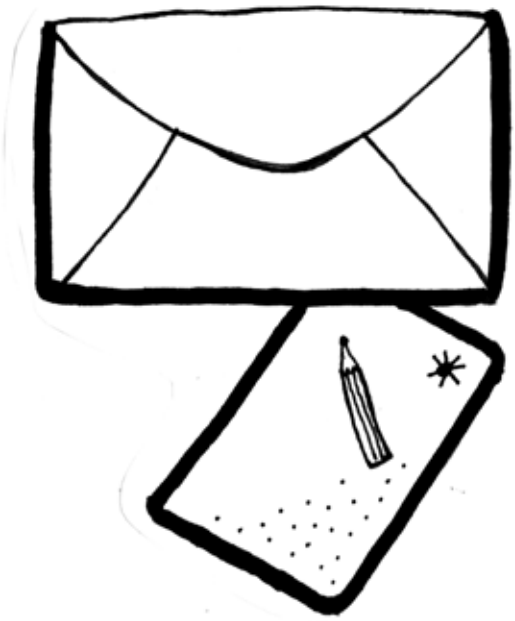

NA STROMĚ JE ...

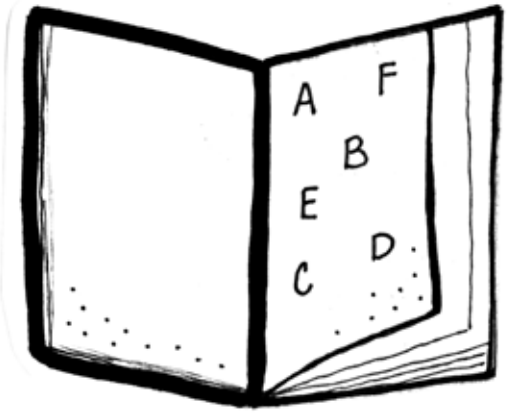

V OBÁLCE JE...

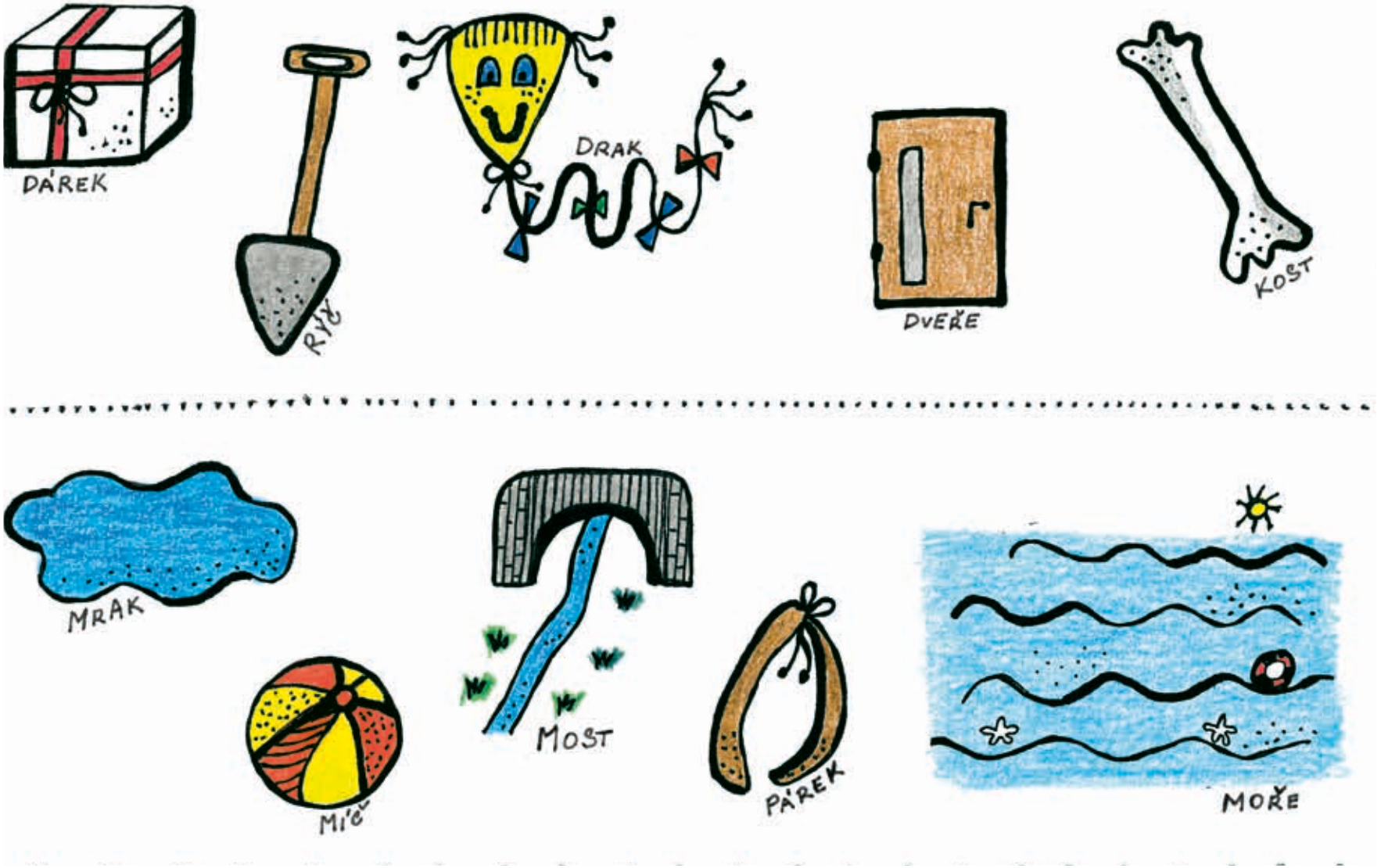
DÁREK
RÝŽ
DRAK
DVEŘE
KOST
MRAK
MÍČ
MOST
PÁREK
MOŘE

DÁREK
RÝČ
DRAK
DVEŘE
KOST
MRAK
MÍČ
MOST
PÁREK
MOŘE

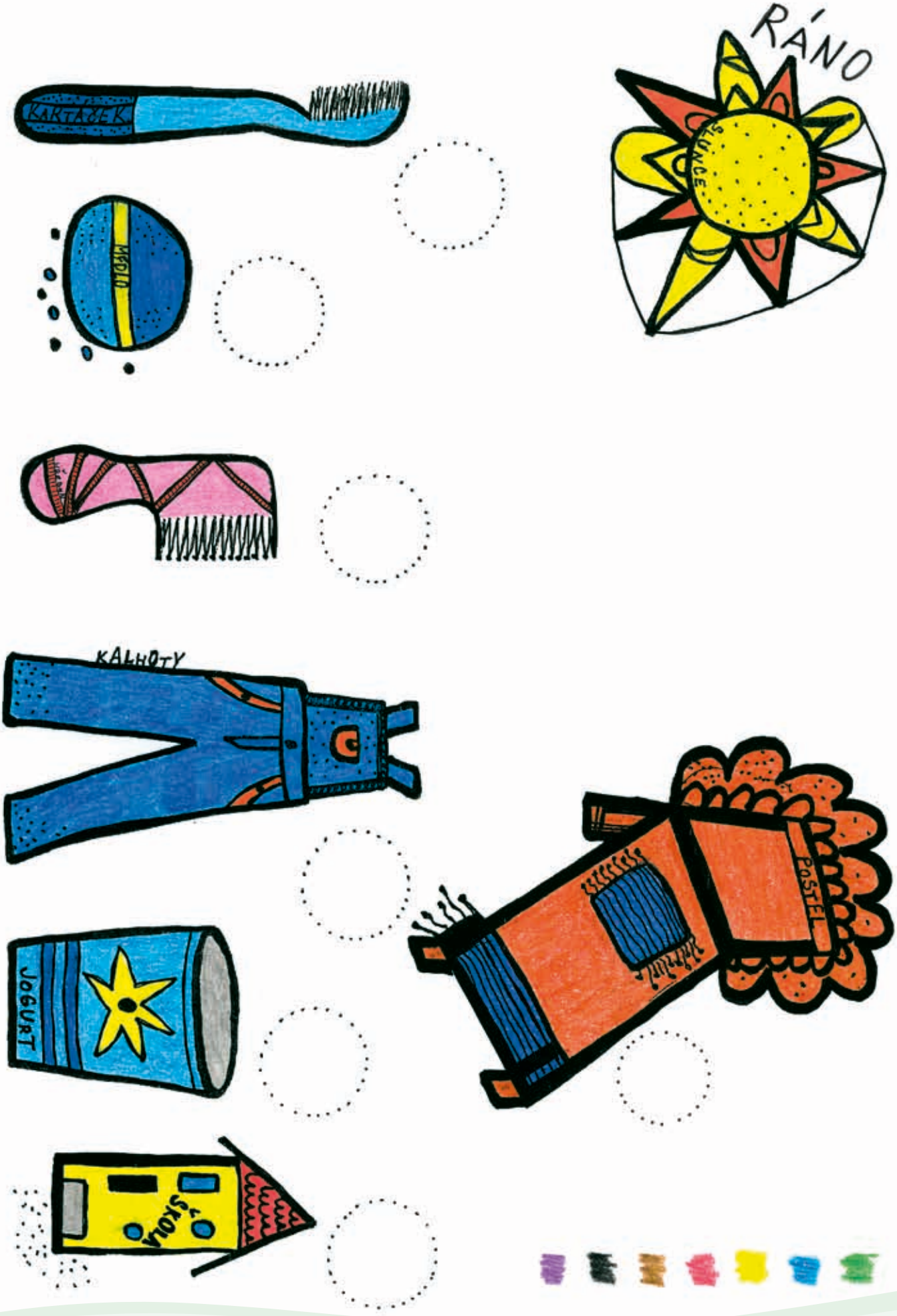
KARTÁČEK
MÝDLO
RÁNO
SLUNCE
KALHOTY
JOGURT
PASTEL
ŠKOLA

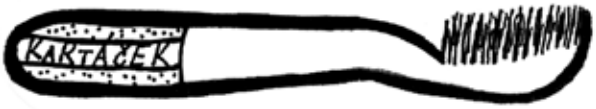
KARTÁČEK

MÝDLO

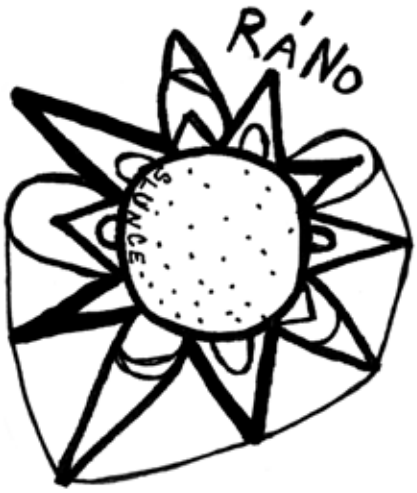
RÁNO
SLUNCE

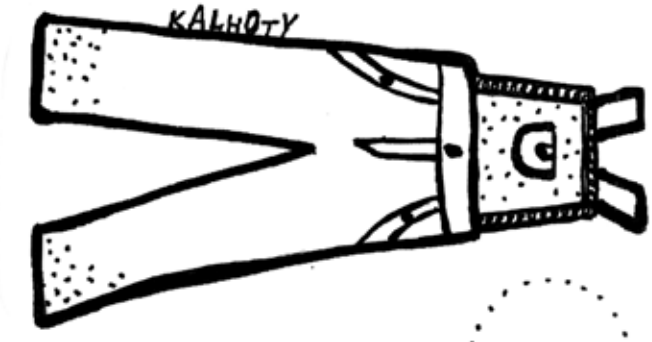
KALHOTY

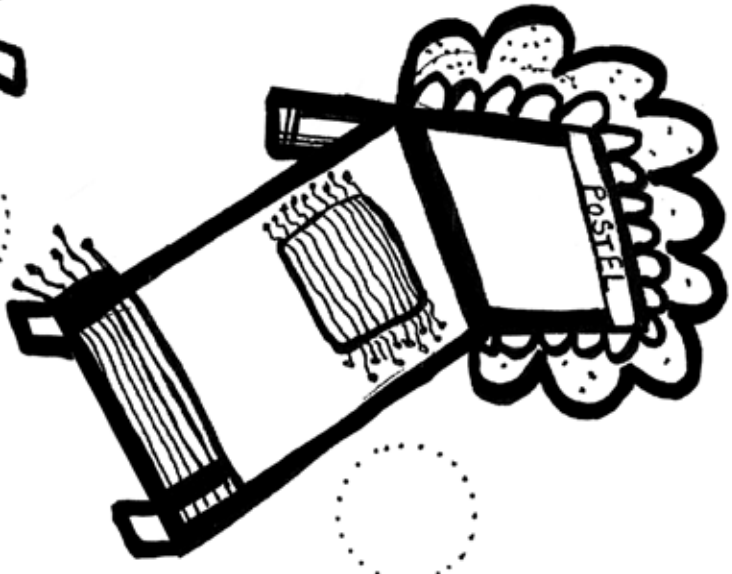
POSTEL

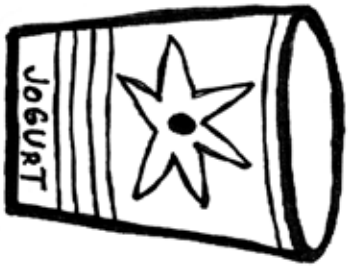
JOGURT

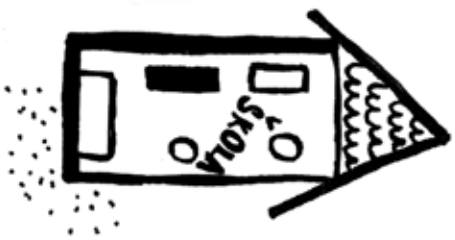
O, ŠKOLA

LOPATKA

KYBLÍK

DOPOLEDNE
POLEDNE

ŠKOLA

LOPATKA

KBELÍK

DOPOLEDNE
POLEDNE

ŠKOLA

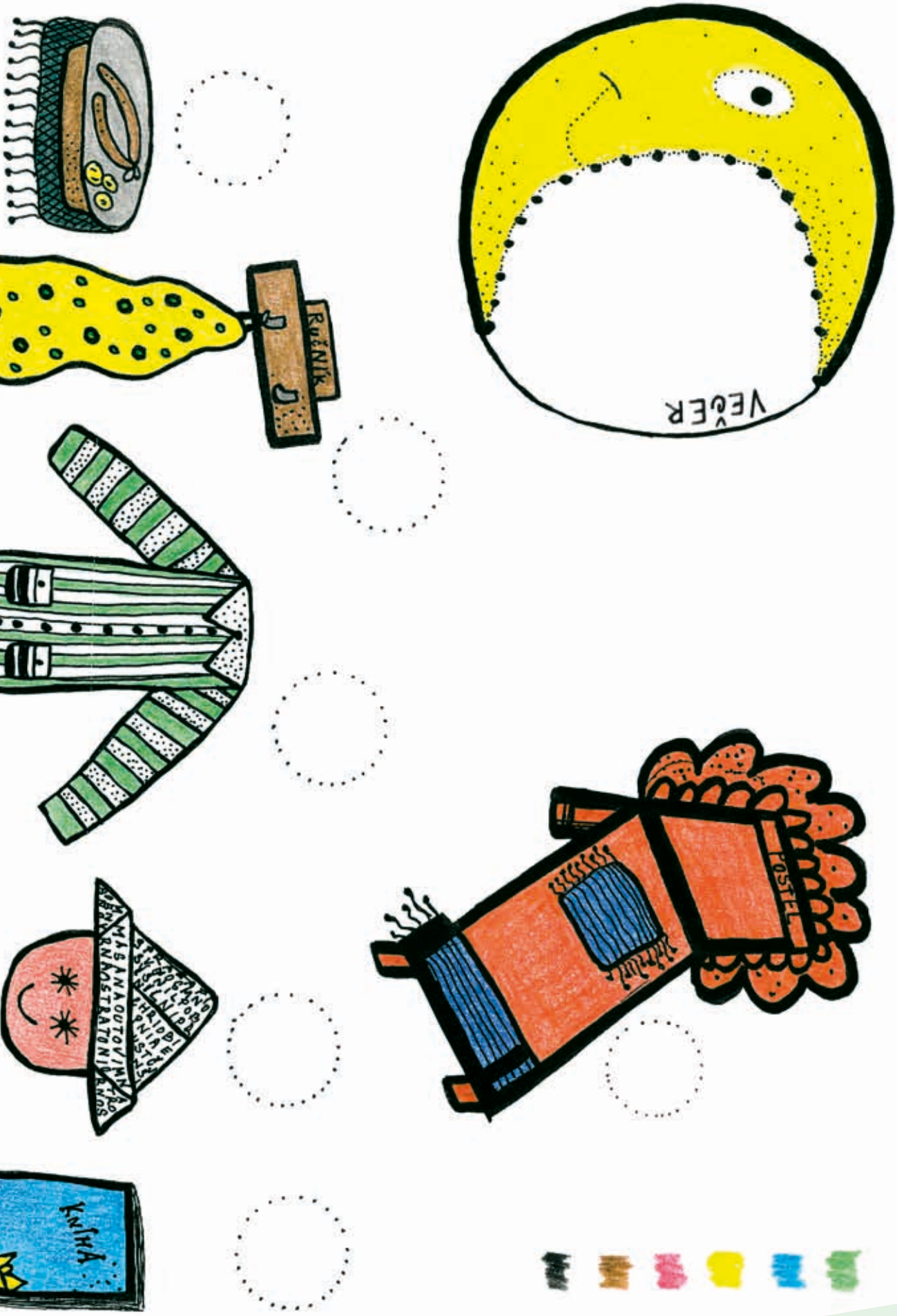
RUČNÍK
VEJCE
POSTEL
KNIHA

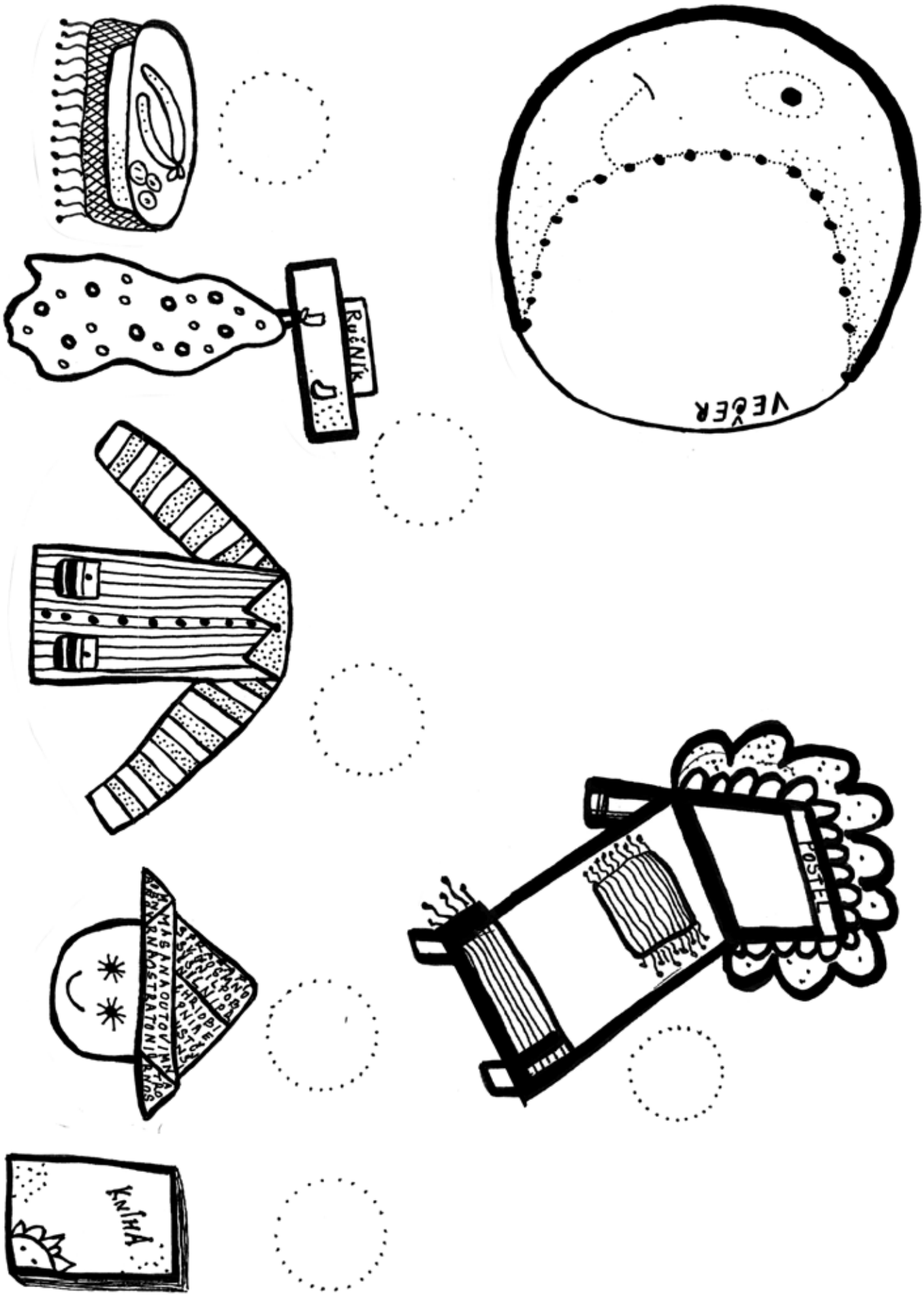
RUČNÍK
VEDER
POSTEL
KNÍHA